

fl

eks. 2

Fiskeridirektoratet  
Biblioteket

27 JUNI 1994

# Fiskets Gang

Nr. 3 - 1994



14 / 243





UTGITT AV FISKERIDIREKTORATET

80. ÅRGANG  
NR. 3 - MARS 1994

Utgis månedlig  
ISSN 0015-3133

**ANSV. REDAKTØR**

Sigbjørn Lomelde  
Kontorsjef

**REDAKSJON:**

Ronny Bertelsen  
Olav Lekve  
Dag Paulsen

Ekspedisjon/Annonser:  
Esther-Margrethe Olsen

Fiskets Gangs adresse:  
Fiskeridirektoratet  
Postboks 185, 5002 Bergen  
Tlf.: 55 23 80 00

Trykt i offset  
JOHN GRIEG A/S

Abonnement kan tegnes ved alle poststeder ved innbetaling av abonnementsbeløpet på postgirokonto 5 05 28 57, på konto nr. 0616.05.70189 Norges Bank eller direkte i Fiskeridirektoratets kassakontor.

Abonnementsprisen på Fiskets Gang er kr. 200,- pr. år. Denne pris gjelder for Danmark, Finland, Island og Sverige. Øvrige utland kr. 330,- pr. år. Utland med fly kr. 400,-  
Fiskerifagstudenter kr. 100,-.

**ANNONSEPRISER:**

1/1 kr. 4.700,-  
1/2 kr. 2.400,-  
1/4 kr. 1.500,-  
Eller kr. 7,80 pr. spalte mm.

Tillegg for farger:  
kr. 1.000,- pr. farge

VED ETTERTRYKK FRA  
FISKETS GANG  
MÅ BLADET OPPGIS SOM KILDE

ISSN 0015-3133

# Rekrutteringskvotene er fordelt

**Svært mange fiskere hadde søkt om å få tildelt rekrutteringskvote for fiske med konvensjonelle redskap nord for 62° N. Kriteriene det ble lagt vekt på var at søkeren var en yngre fisker eller at det var behov for å styrke driftsgrunnlaget.**

Fiskets Gang har sett nærmere på hvor i landet rekrutteringskvotene havnet. Fiskeristyrene for Skagerrakkysten og Rogaland har alt vedtatt en krass formulering om kvotefordelingspolitikken. Dette har sammenheng med at de ikke har fått tildelt rekrutteringskvoter.

## Hordaland og Sogn og Fjordane

Det har imidlertid fylkene lenger nord. I Hordaland fikk tre båter tildelt rekrutteringskvoter. Fiskerisjefen fikk i alt 42 søknader tilsvarende 256 kvoteenheter, noe som tilsvarer 2.200 tonn. De tre søkerne fikk tilsammen 13,2 kvoteenheter å dele mellom seg.

Også i Sogn og Fjordane fikk tre søkere tildelt rekrutteringskvote. Også her ble det delt ut 13,2 kvoteenheter på de tre søkerne. Fiskerisjefen fikk 45 søknader tilsvarende drøye 2.272 tonn.

## Møre og Romsdal og Trøndelag

Fiskerisjefen i Møre og Romsdal fikk en dunge på 135 søknader om rekrutte-

ringskvoter, men bare 20 fikk positivt svar. Søknadsmassen utgjorde 5.167 tonn, mens fiskerisjefkontoret bare kunne dele ut om lag en tiendedel av dette.

Til fordeling i de to trøndelagsfylkene hadde fiskerisjefkontoret fått tildelt 543 tonn. Fra Nord-Trøndelag kom det inn 29 søknader, tilsvarende 887 tonn, mens det fra Sør-Trøndelag kom inn 57 søknader tilsvarende drøye 2.000 tonn. I alt fem søkere fra hvert av de to fylkene fikk tildelt kvote.

## Nordland, Troms og Finnmark

Fiskerisjefkontoret i Nordland fikk hele 270 søknader om tildeling av rekrutteringskvote. 95 prosent av disse oppfylte vilkårene for å få tildelt slik kvote, får Fiskets Gang opplyst. Bare 36 fikk ja på søknaden. Totalt hadde kontoret fått 1795 tonn til fordeling.

Fiskerisjefen i Troms fikk 122 søknader om kvote, noe som tilsvarte 4.360 tonn. Men kontoret hadde bare 992 tonn å dele ut, slik at i alt 30 søkere ble tildelt fartøyskvote. Kategorien yngre fiskere stakk av med 61 prosent av kvantumet, opplyser kontoret.

Fiskerisjefkontoret i Finnmark fikk en søknad mer enn i Troms, altså 123. Dette utgjorde et kvantum på 2.717 tonn. Av disse ble 22 tildelt rekrutteringskvote. Kontoret hadde i alt 682 tonn til fordeling. 15 av de 22 som fikk ja kom i kategorien yngre fisker, opplyser kontoret.

**FG** Ronny Bertelsen

## INNHold CONTENTS

**FG****NR. 3  
1994**

<b>Aktuelt: Rekrutteringskvoter</b> – <i>Recruiting quotas</i>	2
<b>Fokus på Skagerrak og Nordsjøen</b> – <i>Focus on Skagerrak and the North Sea</i>	4
<b>Ressursoversikt Skagerrak og Nordsjøen</b> – <i>Resource survey of Skagerrak and the North Sea</i>	5
<b>Skuffet over kvotetildelingen</b> – <i>Disappointed by the quota dispositions</i>	6
– <b>Brislingsektoren må bli mer effektiv</b> – <i>Sprat sector must be more efficient</i>	7
<b>Havklimaet skaper problemer for fiskerne i Lofoten</b> – <i>Sea climate makes problems for fishermen in Lofoten</i>	9
<b>Skreien som «glemte» å svinge inn Vestfjorden</b> – <i>Spawning cod «forgot» to turn into Vestfjorden</i>	10
<b>Internasjonalt nettverk i krisetider</b> – <i>International network in time of crises</i>	12
– <b>Kommunene må overta «Liv laga»-prosjektet</b> – <i>Councils must take over «Liv Laga»-project</i>	13
<b>Torskekrisen på Newfoundland</b> – <i>The cod crisis on Newfoundland</i>	15
<b>Dårlege priser – inntektene sviktar</b> – <i>Low prices – incomes fail</i>	17
<b>Færøyene – eit øyrike i konkurs</b> – <i>The Faroe Islands – a nation in bankruptcy</i>	18
<b>Havbeitelaks øker kilenotfangstene</b> – <i>Seafarm salmon increases wedge-shaped weir catches</i>	20
<b>«Sats på halvfabrikat»</b> – <i>«Concentrate on semi finished products»</i>	22
<b>Konferanseprogram</b> – <i>Conference program</i>	25
<b>Historikk:</b> <b>Barentsregionen for 200 år siden – business as usual</b> – <i>History:</i> – <i>The Barents region 200 years ago – business as usual</i>	27

Forsidefoto:  
**Henningsvær**  
Foto:  
Olav Lekve

Redaksjonen  
avsluttet  
23. mars 1994



# Fokus på Skagerrak og Nordsjøen

(Kristiansand) Skagerrakkysten og Rogaland er ikke det første som slår det norske folk når de hører ordet fiskeri. Fiskere, fiskeindustrien og kommunene langs denne kyststripa er lei av den ensidige fokuseringen på fiskerinæringa nord for 62 grader Nord. Med bakgrunn i en omfattende handlingsplan for fiskerinæringa på Skagerrakkysten og i Rogaland møttest et hundretall personer til konferanse om hvordan en skal øke verdiskapningen langs kysten. Fiskeriminister Jan Henry T. Olsen besøkte konferansen og lovet deltagerne at departementet skal videreføre arbeidet fra handlingsplanen og konferansen.

Rogaland er blant landets største fiskerifylker målt i landet kvantum. Både i Skagerrak og i Nordsjøen er det arter som ikke er optimalt utnyttet av norske fiskere. Dette skal danne grunnlag for økt verdiskaping langs kysten. Skagerrak har til en viss grad vært plaget av at de kommunale myndighetene ikke har tatt fiskerinæringen på alvor, bare for gitt.

– Jeg innrømmer at vi ikke har tatt fisk på alvor i Kristiansand. Bare 0,2 prosent av landet kvantum i Norge blir ført til kai i Kristiansand, til tross for at vi har en av de største havnene i Nordsjøbassenget. Dette skal vi rette på ved å satse på fiskerinæringen, først og fremst gjennom en tilrettelegging av fiskerihavn. Vi har satt oss som mål at innen år 2.000 skal andelen landet fisk ha steget til 0,6 prosent. En fiskerihavn vil koste en del, men vi mener det er en god investering. Vi tror også at en god fiskerihavn vil bidra til økt verdiskaping ved at det lettere kan etableres nye arbeidsplasser innen videreføring, sa ordfører i Kristiansand Bjørg Wallevik.

## – Urettferdig

Fiskere og fiskeindustri i sør er lei av den ensidige fokuseringen på fisket nord for 62 grader Nord. En samlet fiskerinæring i sør føler seg urettferdig behandlet og mener rammevilkårene må bli endret slik at forholdene mellom fiskerinæringen i nord og sør blir utjevnet.

Sigmund Stonghaugen representerer gruppen av nordsjøtrålerne. Dette er en flåtegruppe som sliter tungt økonomisk og som søker flere bein å stå på.

– Vi må få en større del av silde- og makrellkvotene. Vår flåte sliter fordi industrifisken er hovedgrunnlaget for driften. Nå ligger bestanden av tobis nede og vi får liten avsetning for bifangst av hvitting. For oss er det snakk om å overleve og vi må få flere bein å stå på. EU-avtalen om fiske i Nordsjøen er klart i vår disfavør, sa Stonghaugen i sitt innlegg på konferansen.

Nordsjøtrålerne er bare ett eksempel på en misfornøyd gruppe. De fleste innleiderne fra fiske-

rinæringen var spesielt opptatt av de forskjellige rammevilkårene for næringen sør og nord for 62 grader Nord. Blant annet ble det pekt på at Statens Fiskarbank prioriterer fiskere i de nordligste fylkene ved tildeling av tilskudd. Samtidig er kystkommunene i Agder og delvis Rogaland nederst på SNDs prioriteringsliste og definert som sentrale strøk. Et annet moment er støtteordningene i EU som favoriserer fiskerinæringen i f. eks Danmark framfor den norske sør i landet.

Kort sagt vil fiskere i sør delta i torskefisket i nord og ha samme rammebetingelser som sine kolleger i nord og i EU. Det ble blant annet pekt på fiskeriatvaten mellom Norge og EU og en sammenligning mellom fisken Jan Henry T. Olsen gav spanjolene og de 1.200 tonnene av torsk som fiskere fra Hordaland til svenskegrensen er tilgodesett med.

## Lover oppfølging

Fiskeriministeren gjestet konferansen og ga ikke nordsjøtrålerne noen signaler om at de får det bedre i tiden framover.

– Vi kan ikke gi kvoter basert på økonomien i de forskjellige flåtegruppene. Strategien må være en stadig mer effektiv og drift i flåten. For nordsjøtrålerne må spørsmålet bli om flåten har den riktige størrelsen. Det er blitt pekt på en del eventuelle skjevheter i systemet og vi vil se om det er grunnlag for å se nærmere på dette, men uten at det skal gå ut over andre flåtegrupper. Fiskeridepartementet ser på handlingsplanen for Skagerrak og Rogaland og denne konferansen som et viktig innspill og vi skal samordne det som kommer fram og eventuelt foreslå tiltak, sa Olsen.

## EU

Fiskeriministerens viktigste oppgave framover er å selge sin del av EU-avtalen. Av fiskere på konferansen var det ikke mange som kjøpte. Statsråden var likevel optimistisk med tanke på utviklingsmulighetene for fiskerinæringen med utgangspunkt i EU-avtalen.

– Det ligger et potensiale til å fordoble verdien av norsk fiske i løpet av ti år. Vi vil allerede merke det fort dersom vi blir medlemmer i EU. Da bortfaller tollene på ferdig fiskeprodukter. Det betyr 380 millioner kroner i toll-lettelser for fiskeindustrien, sa Olsen og beklaget samtidig at Norge hadde gitt Irland adgang til å fiske vestlig makrell i norsk sone på en tid da makrellen har best pris og Japan kjøper norsk makrell.



# Ressursoversikt

## Skagerrak og Nordsjøen

**(Kristiansand) Nordsjøen og Skagerrak er eit av verdas mest produktive hav. Men overfiske og forskjellige forvaltningssystem har snart gjort ende på torskestamma og også andre arter er hardt pressa. Men det fins også arter som tåler meir fiske og Noreg har hatt problem med å nytta sine kvotar fullt ut på enkelte fiskeslag.**

Leiar ved Havforskningsinstituttets avdeling i Flødevigen, Jacob Gjøsæter, tok føre seg ressursituasjonen i Skagerrak og Nordsjøen på konferansen i Kristiansand.

### Torsk:

I Nordsjøen er situasjonen mørk. Gytebestanden er nede på eit historisk lavmål, 50.000 tonn. Den burde vore minst det tredoble, i følgje ICES. Det vert tatt for mykje ungfisk og ein dramatisk redusjon av torskefisket er nødvendig. I Skagerrak er det svært lite norsk fiske etter torsk.

### Hyse:

Situasjonen er urovekkande i Nordsjøen. Rekrutteringa er svakt aukande, men gytebestanden er for liten.

### Kviting:

Akseptabel situasjon. Gytebestand er på omlag 200.000 tonn. Denne ressursen er lite utnytta på grunn av liten etterspurnad.

### Sei:

Utsett for klar overbeskatning. Totalbestanden er no på omlag 330.000 tonn med ein gytebestand på ca. 60.000 tonn. På 70-talet var tala henholdsvis 1 million tonn individ og 500.000 tonn gytebestand.

### Makrell:

Nordsjømakrell er i dårleg forfatning. God tilgang på vestleg makrell om hausten.

### Industrifisk:

Dei viktigaste artane øyepål og tobis har vore prega av svak rekruttering som har teke seg noko opp på 90-talet. Situasjonen for øyepål er bra,

medan tobis er inne i eit samanbrot og situasjonen framover er usikker.

### Flatfisk:

Stabile forhold. Det blir fiska omlag 1.000 tonn raudspette av norske fiskarar i Skagerrak og Nordsjøen. Smørflyndre er ein lite utnytta ressurs som er verdt å sjå nærare på med omsyn til utnytting.

### Reker:

Positiv situasjon. Reker i Skagerrak kan tåle meir fiske og utbyttet har stege jamnt oppover sidan 70-talet.

### Kreps:

Tilnærma fullt utnytta, men i enkelte område kan det tålast meir fiske.

### Skjell/ andre ukonvensjonelle artar:

Stabil ressursar som kan tåle meir intensiv utnytting. Rikelege mengder av tang, tare og kråkebol-lar.

Det verkar opplagt at ei satsing på botnfisk er umogeleg for å få større fart på fiskerinæringa i Skagerrak og Rogaland. Også pelagiske fiskeslag som sild og makrell er bortimot maksimalt utnytta. Sastinga må koma på lite utnytta fiskeslag som flatfisk og få stable på beina ei lønsam skjellnæring. (Inkl. tang, tare og kråkebol-lar).

## Utnyttar ikkje kvotane

Norge nyttar ikkje sine kvotar i dette området fullt ut. Norge disponerer samla 17 prosent av torsk i Nordsjøen, men har dei siste åra berre nytta seg av mellom 4 og 10 prosent. Heller ikkje for reke, raudspette og kviting har Noreg teke sine andeler av avtalen.

I følgje EU-avtalen skal uttaket av fisk i hovedsak basere seg på uttaket dei siste fem åra. Det er eit faktum at Noreg ikkje har nytta sine kvotar på viktige fiskeslag fullt ut i denne perioden, men fiskeriminister Jan Henry T. Olsen forsikra konferansedeltakarane i Kristiansand om at det var dei avtalte kvantuma som skal ligge til grunn, og ikkje det faktiske fiska kvantum.



# Skuffet over kvotefordelingen

Viser til pressemelding fra Fiskeridepartementet datert den 15. februar 1994 om tildeling av rekrutteringskvoter i torskefisket nord for N 62°.

Fiskeristyrene for Skagerrakkysten og Rogaland har med stor skuffelse registrert Fiskeridepartementets fordeling av rekrutteringskvoter for 1994. Fiskeristyrene beklager at det ikke er politisk mot til å yte bistand til de mange yngre fiskerne i Sør-Norge, som har behov for alternative driftsmuligheter i fisket.

Vinterfisket etter torsk har vært et viktig sesongfiske også for den sørlige del av flåten. I de 3 årene som ble lagt til grunn for tildeling av fartøyskvoter, var torskefisket på et lavmål. Flåten i sør fulgte oppfordringene fra politisk hold og prøvde seg på alternative fiskerier. Da reguleringsopplegget nærmest ble tredd ned over hodet på fiskerinæringen, ble disse «straffet» ved utelukkelse fra det tradisjonelt viktigste sesongfiskeriet. Selv om et stort antall fartøyer fra Skagerrakkysten og Rogaland hadde deltatt i torskefiskerierne i en årrekke, ble bare 8 fartøyer fra Rogaland og 13 fartøyer fra Skagerrakkysten tildelt fartøyskvote. De fleste fartøyer fra våre områder har derfor måttet ta til takke med ørsmå ressurser innenfor maksimalkvoteordningen. Ved fordelingen av rekrutteringskvotene for 1984, er det gitt politiske signaler om at fiskerinæringen i sør kan «ofres». Motsetningene mellom de privilegerte kystfiskere i nord, som samtidig har fulle rettigheter i kystfisket i sør og kystfiskerne i sør, er store. Er den norske fiskeripolitikken utformet med tanke på å skape mest mulig splid mellom fiskerne i nord og sør?

Fiskeridepartementet bruker kriterier ved tildeling av kvoter vurdert på grunnlag av det enkelte fylkes avhengighet av torskefiske nord for N 62°. I en situasjon hvor oppbyggingen av torskbestanden i nord har ført til et prisras på hvitfisk i sør, er også kystflåten i sør i den situasjon at den må ha muligheten til å delta i sesongfiskerier som tidligere. Kriteriene som er lagt, utelukker den sørlige flåten fra fiske i nord.

Fiskeristyrene vil ha en avklaring på om det er politisk mot til å endre det midlertidige reguleringsopplegget slik at fisket igjen normaliseres, eller om målsettingen er at inndelingen av fiskeri-Norge i to skal vedvare og forsterkes.

Det har vært en tradisjon at når kystfisket svikter i andre landsdeler ønskes disse velkommen til å delta i fiskerier på andre deler av kysten. Dette var også tilfelle i de årene hvor torskbestanden var på et lavmål – mange fartøyer nordfra deltok i ulike fiskerier sørpå. Dette er spesielt hardt når en av årsakene til vanskelighetene i sør, kommer av gode tider i nord. Kystsammfunnene i Skagerrak og Rogaland er like avhengig av fisket for å overleve, som andre kystsammfunn. På kyststrekningen er det allerede en del områder som er avfolket og

kun eksisterer som «idylliske» sommersteder. For å unngå en ytterligere avfolkning av kysten er det behov for muligheten til å delta i det tradisjonelt viktigste sesongfisket – torskefisket nord for N 62°. Tragedien for en fisker som blir arbeidsledig, er like stor uansett hvor på kysten han bor. Muligheten i dagens samfunn til å skaffe seg annet arbeid i sentrale strøk, er små. Det er nettopp politikken for sentrale strøk som har ført til uheldige «rammevilkår» for fiskerierne i Sør-Norge.

Ved valg av forvaltningsmodeller må man kunne forvente at det foretas en konsekvensanalyse av forvaltningsmodellenes påvirkning på kystsammfunnene – en bør behandle fiskeri-Norge under ett og ikke fordele ressursene ved å tildele eksklusive rettigheter ut fra geografiske bosetting. Det bør med andre ord, føres en helhetlig fiskeripolitikk, hvor det tas hensyn til de sammfunnsmessige innvirkninger ulike fiskerier har på hverandre. Ved dagens forvaltningsmodell, er det også et tankeskor at store statlige ressurser settes inn, som et resultat av forvaltningsmodellen og ikke på grunnlag av ressursene. Bare for å kontrollere maksimalkvoten i den konvensjonelle flåten, som utgjør 10% av den totale kvoten for den konvensjonelle flåten, brukes dee flere millioner kroner til statlige kontrolloppgaver.

Fiskeriministeren har meddelt i EU-forhandlingene at han ikke har en torsk å gi bort, det samme vilkår er gjort gjeldende for den politisk definerte «fremmedflåten» i sør.

Det er et paradoks at fordelingen skjer ved at en ut fra et totaluttak deler dette blant nord-norske fiskere, russere og «tredjeland» og nesten ikke har noe å bidra med til den resterende del av den norske kystflåten. En kan undres om den politiske ledelsen virkelig er klar over hvor ille situasjonen er. Totalkvoten fordeles ved **336.000 tonn** til Norge, **316.000 tonn** til russerne og **88.000 tonn** til «tredjeland». Av den norske kvoten kan fartøyer som deltar i fartøyskvoteordningen fra Rogaland, Vest-Agder, Aust-agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Oslo, Akershus og Østfold tilsammen fiske en garantert fartøyskvote på ca. **1.200 tonn**.

Fiskeristyrene forlanger en gjennomgang og revurdering av reguleringsmodellen i torskefiskerierne nord for N 62°. Fornuftig fiskeriforvaltning bør skje på grunnlag av ressursene og ikke som en politisk redskap for utvelgelse av hvem som skal gis mulighetene til å overleve innen fiskerinæringen ut fra geografiske kriterier. Fiskerimyndighetene må kunne gi et klart svar på om fiskeri-Norge i framtiden skal behandles som en næring, eller om nåsituasjonen med todeling av landet skal vedvare.

**Fiskeristyrene for  
Skagerrakkysten  
og Rogaland**



# – Brislingsektoren må bli mer effektiv

Det er for mange brislingfiskere, frysebåten er for dyr i drift, flåten må fornyes og brislingfisket må åpnes når brislingen er tilgjengelig. Alle under brislingskonferansen i Bergen den 18. mars hadde tips til hvordan næringen kan bli bedre.

Som en oppfølging til «Handlingsplan for brislingsektoren», som Sør-Norges Notfiskarlag for kort tid siden ble ferdig med, arrangerte laget en brislingskonferanse i Bergen for hele brislingsektoren.

## – Må bli flinkere

Og alle var der, som det heter. Totalt 58 hadde meldt seg på til konferansen. Riktignok måtte statssekretær Otto Gregussen, som skulle holde innledningsinnlegget, melde avbud. Men nyutnevnt politisk rådgiver Erlend Hansen kom for å snakke om fortid, nåtid og fremtid.

– Brislingsnæringen må satse på nisjemarkeder og fokusere mer på færre merker. Næringen må også bedre produktivitetsutviklingen og tenke nytt. Ellers kan det være på sin plass å stille spørsmål ved markedsføringen og salgsarbeidet som er gjort, sa Erlend Hansen i åpningsinnlegget.

## Både sonar og ekkolodd

Forsker Else Torstensen skulle forklare hva som gjøres i dag for å gi sikrere anslag for fangstmulighetene de enkelte år. Og Torstensen forklarte at ved hjelp av å kombinere sonar og ekkolodd kan bestandsvurderingene bli sikrere. Også riktigere surveytidspunkt er viktig i dette arbeidet.

Et av spørsmålene Torstensen fikk fra salen var om brislingbestanden påvirkes av forurensning. Dette kunne hun verken avkrefte eller bekrefte fordi det ikke finnes nok forskningsmateriale på dette feltet.

## For mange båter

Roald Oen fra Fiskeridirektoratet ga en oversikt over flåten som fisker brisling og over lønnsomheten. Spesielt spredningen i inntektene på brislingfisket fikk noen i salen til å tenke effektivitet da Oen viste en oversikt som fortalte at inntektene



fra brislingfisket varierte fra 380 kroner til 600.000 kroner. Snittet ligger rundt 300.000 kroner.

Formann Otto Benjaminson i Sør-Norges Notfiskarlag fortalte at i alt 100 båter fisker brisling, mens 40 av disse er gjengangere. Benjaminson opplyste at flåten hadde en snittalder på om lag 30 år, og han mente en kondemnering derfor var høyst nødvendig, både på grunn av alder og fordi det var for mange fartøy med i brislingfisket.

## Ny æra for mussa?

Det siste punktet var adm.dir. Frode Nilsen i Norway Foods hjertens enig i. Han opplyste at de 31 største båtene tar opp 80 prosent av brislingvolumet. Med en frysebåt som koster 30.–40.000 kroner daglig, tok Nilsen til orde for færre brislingfiskere.

Et par personer i salen mente at frysebåten til Norway Foods hører hjemme på museum, men når en ikke har penger til ny, får bruke det en har.

Frode Nilsen opplyste ellers at Norway Foods er på full fart inn på markeder som Israel, Belgia og Vietnam.

På spørsmål fra salen om Norway Foods også ville ta imot mussa, svarte Nilsen at det betinget stabil tilgang på denne fisken.

## – Konkurransen er sunt

Instituttchef Per Henrik Prante i Norconserv luftet idéer som automatisk nedlegging av brisling i

To sentrale personer i Norway Foods sin fortid, nåtid og framtid er adm. dir. Harald Pedersen i Norconserv Products og adm. dir. Frode Nilsen i Norway Foods. Førstnevnte var med under etableringen av Norway Foods, mens sistnevnte skal sørge for å selge brislingen bedriften kjøper.



Leder Torbjørn Dahl i NNN etterlyser større konkurranse innen brislingproduksjonen.



boksene. Han mente også at produksjonsutgiftene kunne bli lavere ved å bare ha ett anlegg i drift og kjøre skift.

Torbjørn Dahl i Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund var mest opptatt av de

markedsmulighetene brislingen hadde, og at det kunne være sunt med mer konkurranse.

– Vi ser at små lokale bedrifter gjør det skarpt på det internasjonale markedet. Så når Norway Foods sier at det ikke er plass til flere, vil jeg hevde at konkurranse er både sunt og nødvendig, sa Dahl.

### – Hva med det norske markedet?

Dagfinn Tangvik fra Norges Handelshøyskole har laget en analyse av den norske sardinindustrien med spesiell vekt på markedsutviklingen. Han refererte fra analysen og kom hovedsaklig inn på historikk, men på spørsmål fra salen opplyste han at Japan og Australia er to markeder det kan være verdt å satse en del ressurser på.

Fiskerisjef Terje Magnussen lurte på hva som blir gjort på innenlandsmarkedet. «Har noen sett en brislingsboks på eksempelvis TV2?» var spørsmålet fra Magnussen. Han fikk aldri noe svar.

Noe særlig klokere ble heller ikke Austrheimordfører Ole Lysø, som har en tidligere Norway Foods-fabrikk i kommunen sin. Han var på jakt etter et klart svar på spørsmålet om hvor stort marked det er for den norske brislingen.

FG Ronny Bertelsen

## Finn Bergesen jr. ny BT-styreformann

Administrerende direktør Finn Bergesen jr. i Norges Sildesalgslag blir ny styreformann i Bergens Tidende. Og da er det fristende å spørre om avisen nå får en sterkere fiskeriprofil. Til Fiskets Gang sier Bergesen at han ikke har noe imot det.

– Det hadde jo vært hyggelig, men som styreformann kommer ikke jeg til å legge meg opp i de redaksjonelle prioriteringer, smiler Bergesen diplomatisk.

– Kom henvendelsen fra BT overraskende?

– Jeg gikk ikke akkurat og ventet på at BT skulle ringe og tilby meg vervet, men henvendelsen kom ikke som noe sjokk, er den runde formuleringen fra Bergesen.

Vervet som styreformann får ingen betydning for jobben i Sildesalgslaget, understreker Bergesen, men det vil medføre at det blir mindre tid til andre verv.



Finn Bergesen jr. blir ny styreformann i Bergens Tidende.

FG Ronny Bertelsen



# Havklimaet skaper problemer for fiskerne i Lofoten

– Det dårlige skreiiinnslaget til Lofoten hittil i vinter skyldes at overgangslaget mellom det kalde kystvannet og det dypere, varme Atlanterhavsvannet i Lofotenområdet ligger mye dypere enn vanlig. Skreien oppholder seg i dette overgangslaget, og bare en skikkelig sørveststorm kan få torsken opp på de tradisjonelle feltene i Lofoten.

Det sier forsker Svein Sundby ved Havforskningsinstituttets Senter for marint miljø.

På sin gytevandring fra Barentshavet til gytefeltene langs kysten av Nord-Norge og Møre følger skreien det nevnte overgangslaget som har en temperatur på 4–6 grader C. Når skreien kommer fram til gytefeltene i Lofoten skjer selve gytingen vanligvis i nærheten av bunnen, men alltid i det samme overgangslaget.

Skreien bølger opp og ned i taket med overgangslagets bevegelser. I Øst-Lofoten finner vi vanligvis dette laget på ca. 80 m dyp om vinteren. Noen år ligger overgangslaget så grunt som 40–50 m, og det skjærer den skrånede bunnen langs Lofotveggen nær land. Skreien vil følge etter opp på grunna og blir lett tilgjengelig for fiske.

Enkelte andre år kan overgangslaget ligge dypere enn 150 m, slik situasjonen er i år. Da vil det skjære bunnen langt fra land i den bratte skråningen ned mot dypområdene midtfjords i Vestfjorden. Skreien blir da stående langt ut fra land på store dyp og blir utilgjengelig for fiske.

Også selve innsiget av skrei til Vestfjorden kan bli forhindret under slike forhold. Det er dette som er situasjonen denne vinteren. Dybden av overgangslaget i Øst-Lofoten ligger nå i midten av mars på 170 m. Vi har hatt lignende situasjoner tre ganger tidligere etter at vi begynte målingene på Havforskningens havklimastasjon utenfor Skrova for knapt seksti år siden. Det var i 1953, 1961 og i 1977. Mest ekstremt var det i 1961 da overgangslaget lå helt nede på 260 m i begynnelsen av mars.

Det er først og fremst i Øst-Lofoten et dypt overgangslag skaper problemer for fiskerne. I ytre deler av Vestfjorden ligger overgangslaget alltid grunnere.

Det er ofte vær-situasjonen tidligere på vinteren i området mellom Møre og Helgeland som skaper slike ekstreme forhold. Mye kald og tørr østavind

med klarvær (av typen OL-vær på Lillehammer) kan gi grunnlag for en kraftig vertikal omrøring og avkjøling av kyststrømmen. Resultatet er at vi får dypt ensartet vintervann med lav temperatur. Dette presser overgangslaget ned. Spesielle forhold i Golfstrømmen ute i Norskehavet innvirker også på overgangslaget.



Skreien «glemte» å svinge inn i Vestfjorden og fulgte i stedet etter silda, som var på veg sørover da skreien traff på den. Båtene ved havnene i Lofoten ble derfor heller tallrike på grunn av det labre fisket i fjorden. (Foto: Olav Lekve).

Hva skal til for å bedre situasjonen? Mildere værslag alene og en tidlig vår er ikke til hjelp. Det vil ta altfor lang tid å varme opp det kalde kystvannet fra luften. Men noen kraftige lavtrykk med sterk sørvestlig vind i Vestfjorden vil løfte det varme Atlanterhavsvannet opp på fiskebankene langs Lofotveggen. Dersom vi samtidig får dypvannsstrømming fra Trænadjupet, vil forholdene ytterligere bedres, og skreien vil igjen finne veien til sine vante gytefelt.



# Skreien som «glemte» å svinge inn Vestfjorden

Torsken som skulle sørge for et eventyrfiske i Vestfjorden glemte nok ikke å ta til venstre. Den traff bare på silda som var på veg sørover og fulgte dermed etter.

I tillegg til at havklimaet ikke var det beste for skreien, må nok silda må ta sin del av skylden for at fiskerne som hadde ventet på eventyrfiske i Vestfjorden, ikke fikk sine forventninger oppfylt.

Fiskeriretleder Knut Markussen opplyser til Fiskets Gang at det så lovende ut mot slutten av desember og første halvdel av januar, men så sviktet både klima og sild like før fisket skulle ta til.

– Det virker som skreien har truffet på silden og for et øyeblikk konsentrert seg mer om mat enn gytingt. Til stor lykke for fiskerne langs kysten lenger sør, men til ergrelse for Vestfjorden-fiskerne, sier Markussen.

Men i likhet med alle som er gravide, måtte også skreien ta turen til «fødestuen». Så etter å ha fylt opp magen, vendte den til Vestfjorden for tomme rognposen. Og så kan eventyret ende godt likevel for Vestfjorden-fiskerne.



Da dette bildet ble tatt i Lofoten – for et par uker siden – var det ikke en eneste skrei til henging. Nå har imidlertid fisket i Vestfjorden tatt seg opp, så det burde være all grunn til å regne med at situasjonen snart blir en helt annen. (Foto: Olav Lekve).

FG Ronny Bertelsen

## Svært lite gytelodde i Barentshavet

Havforskningsinstituttet har i vinter registrert svært lite gytelodde i Barentshavet. Forskarane har nesten ikkje funne stimar, men mest berre tynne slør av lodde i heile det aktuelle området. Noko modnande lodde synast no å ha samla seg i stimar, og er truleg på veg til Finnmarkskysten for å gyte.

– Det er vanskeleg å få gode mål på loddebestanden om vinteren, og vår mengdeberekning på 120 000 tonn lodde totalt, av dette 45 000 tonn

modnande lodde, er truleg eit for lågt bestandstal. Men resultatata frå vintertoktet må likevel seiast å stadfeste den låge loddemålinga frå sist haust, seier forskar Harald Gjørseter.

Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) meiner gytebestanden av lodde bør vere omlag 500 000 tonn for å sikre rekrutteringa til bestanden. Årets vintertokt og Havforskningsinstituttet sine berekningar sist haust tyder på at gyteinnsiget i vår vil vera langt mindre enn dette.



# Redskapsrapport

## Torsk – Omregnet til rundt vekt

Pr. uke: 9 1994 pr. 06.03.94

Pr. uke: 9 1993 pr. 06.03.93

Sone	Garn			Line			Jukse			Reketrål/trål			Snurrevad			Annet		Totalt		
	1994	1993	+/- %	1994	1993	+/- %	1994	1993	+/- %	1994	1993	+/- %	1994	1993	+/- %	1994	1993	1994	1993	+/- %
1	74	115	-35,7%	988	392	152,9%	58	40	-45,0%	14.660	8.178	79,3%	317	137	131,4%	-1	364	16.096	9.226	74,5%
2	2.629	1.789	47,0%	1.697	579	193,1%	227	80	183,8%	7.478	6.427	16,4%	261	262	-0,4%	37	-1	12.329	9.136	34,9%
3	9.753	8.110	20,3%	2.340	1.932	21,1%	159	140	13,6%	8.422	8.307	1,4%	2.124	1.354	56,9%	399	65	23.197	19.908	16,5%
4	2.706	1.723	57,1%	1.459	629	132,0%	1.684	995	65,6%	6.011	3.359	79,0%	4.369	2.921	49,6%	95	1	16.288	9.628	69,2%
5	1.042	535	94,8%	343	108	+++	563	157	+++	3.058	1.652	85,1%	104	149	-30,2%	38	169	5.148	2.770	85,8%
6	1.755	827	112,2%	232	55	+++	1.550	492	+++	60		DIVIO			DIVIO	1	0	3.598	1.374	161,9%
7	559	262	113,4%	2	1	100,0%	149	30	113,4%	1	1	0,0%			DIVIO	2	0	713	294	142,5%
8	250	102	145,3%	10	10	0,0%	203	28	145,3%			DIVIO	4		DIVIO	5	0	472	140	+++
9	1.656	468	+++	15	8	87,5%	165	19	+++	1.529	724	111,2%	38	1	+++	1.210	1.152	4.613	2.372	94,5%
Totalt	20.424	13.931	46,6%	7.086	3.714	90,8%	4.722	1.981	138,4%	41.219	28.648	43,9%	7.217	4.824	49,6%	1.786	1.750	82.454	54.848	50,3%
Herav utenlandske		7	-100,0%		8	-100,0%	14	6	133,3%	14.922	11.541	29,3%			DIVIO	0	0	14.936	11.562	29,2

## Skrei

Sone	Garn			Line			Jukse			Reketrål/trål			Snurrevad			Annet		Totalt		
	1994	1993	+/- %	1994	1993	+/- %	1994	1993	+/- %	1994	1993	+/- %	1994	1993	+/- %	1994	1993	1994	1993	+/- %
5	7.191	4.241	-69,6%	4.615	2.091	120,7%	1.715	1.302	31,7%				1.635	1.369	19,4%	0	0	15.158	9.006	63,3%

Tabellen viser hvor mye torsk som er oppfisket i de ulike sonene langs kysten fordelt på reskap. Som det går frem er det en økning på bortimot 50 prosent fra 1993 til 1994. I enkelte soner noe lenger sør, særlig Nord-Møre (sone 9), er økningen formidabel. Forklaringen er skreien som ikke svingte inn i Vestfjorden, men fortsatte sørover på grunn av havklimaet og at den traff på silda, som var på veg sørover. Kilde: Norges Råfisklag.



# Internasjonalt nettverk i krisetider

**(Vestvågøy)** Et sikkert tegn i internasjonal fiskerinæring er mangel på samarbeid. Når alt går godt ser ikke noen noe grunn til å samarbeide med konkurrentene. Men når kriser og svart hav er et faktum, blir det gjerne etablert uformelle kontakter og samarbeid tvers over store havområder. Som en samling i bånn.

Det er et inntrykk flere utenfor fiskerinæringen sitter med. Det ble også kastet fram som en av mange baller på avslutningsseminaret om «Liv laga i Lofoten». En viktig del av seminaret var å fremme samarbeid på tvers av sektorer og kommune- og landegrenser.

Et mål med «Liv laga i Lofoten» har vært å komme fram til løsninger før en alvorlig krise inntrer. For landene i Nord-Atlanteren er fiskerinæringene av avgjørende betydning for store befolkningsgrupper og hele nasjoner. I løpet av 90-tallet har fiskerikriser innhentet flere land. Situasjonen er følgende for fiskerinasjonene i Nord-Atlanteren:

#### *Kanada/New Foundland:*

Stopp i alt torskefiske på den kanadiske østkysten, forbud mot fritidsfiske på New Foundland, stigende arbeidsløshet blant fiskeribefolkningen, både på sjø og land. Utsiktene er dystre. Nedleggelse truer 1.200 kystsamfunn på New Foundland. Med selvpålagt fiskeforbud vil det ta minst 10 år før fiskerinæringen på New Foundland er bygget opp igjen til normale tilstander.

#### *Grønland:*

Sviktende torskefiske gjennom flere sesonger. Tradisjonell fangst- og fiskerkultur i forfall. Overkapasitet på flåtesida, manglende betalingsevne for store deler av fiskeflåten.

#### *Island:*

Torskekvoten er halvert til 165.000 tonn på to år. Antall fartøyer er omlag dobbelt så stort som kvotegrunnlaget. Stigende arbeidsløshet blant alle grupper innen fiskerinæringen. Pluss: Økte loddekvoter på grunn av større bestand enn tidligere antatt. Sildefisket er også stabilt.

#### *Færøyene:*

Fangst av torsk og hysé er redusert med 50 prosent på 90-tallet. En hel nasjon i akutt pengehø. Stor overkapasitet av fartøyer, lønsomheten har gått drastisk ned siden 1991 for alle fartøygrupper uttatt hekktrålerne.

#### *Norge:*

Er sammen med Russland den eneste nasjonen som har økende bestander av de viktige fiskeslagene torsk og sild nord for 62 grader Nord. Et minus er kollapsen i loddebestanden. I Nordsjøen er situasjonen for bunnfisk til dels dramatisk, spesielt for torsk.

#### **Felles mål**

Liv-laga-konferansen diskuterte hvordan man skal skape internasjonale nettverk mellom kystbefolkningen i de ulike landene i Nord-Atlanteren med utgangspunkt i ressurskrisen som allerede eksisterer i flere land. Det første er å bli enige om felles mål. Flere deltagere hevdet at kriser ofte gir et godt utgangspunkt for å finne løsninger. Det er mange likheter mellom de fiskeriavhengige regionene i de aktuelle landene og det ble diskutert å skape allianser på grasrotplan for å skape ny politikk. Gjennom internasjonale allianser kan kystbefolkningen påvirke politikken når det gjelder smutthullene på havet. F.eks. i Barentshavet, på Reykjanesryggen utenfor Island og på Flemish Cap utenfor Kanada.



# - Kommunene må overta «Liv laga»-prosjektet



To av hovedpersonene bak «Liv laga i Lofoten», Nils Bøe (t.h.) og Guri Ingebrigtsen får overrakt gaver for vel utført arbeid av ordfører i Vestvågøy Frank Rist.

- I 1989 var det krise på alle plan. Etter at det oppsto en mengde problemer møttest helse- og sosialsjefene i regionen og diskuterte hva som kunne gjøres. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe og etter hvert oppsto prosjektet «Liv laga i Lofoten». Vi ble enige om å konsentrere oss om de minste enhetene i samfunnet som skolekretser og fiskevær. Det ble satt i gang forskjellige prosjekter og vi skulle bare være et verktøy som folk kunne bruke. Vitsen var å

få folk til å ta skjeen i egen hånd, sier Bøe.

## Veien videre

«Liv laga i Lofoten» har sveiset sammen en region og gitt et vesentlig bidrag til hvordan kriser kan løses. Ulike forskningsmiljøer og annen ekspertise har vært involvert.

- Det ligger nok en del forpliktelser i å videreføre prosjektet, men det har ikke vi noe maktmiddel til å gjennomføre. Det må bli opp til de enkelte kommunene og helsevesen. De må gjerne ta i bruk prosjektarbeidet, sier Bøe.

**(Vestvågøy) - Frå vår side er prosjektet «Liv laga i Lofoten» avsluttet. Konferansen i mars markerer avslutningen. Nå må kommunene i Lofoten selv overta arbeidet og føre arbeidet som er grunnlagt videre, sier prosjektleder i Lofotrådet, Nils Bøe.**

Etter at delegater fra kyst-Norge og Kanada og Færøyene er reist hjem fra konferansen som markerte avslutningen av prosjektet «Liv laga i Lofoten», er det tid for evaluering og oppsummering av hva prosjektet har bidratt med.

- «Liv laga» ble igangsatt utifra krisen i fiskerierne sist på 80-tallet. Grunnlaget var utformet i tesen «Når inntektene svikter». Fiskevær i Lofoten er små samfunn i endring. De fleste delene av prosjektet har lyktes, og nå må vi få folk i lokalsamfunnene til å ta vare på de ulike delene. Vi har laget et godt grunnlag som jeg føler at kommunen og medlemmene i styringsgruppa kan føre videre, sier Nils Bøe.

## Forebyggende helsevern

Som en følge av fiskerikrisen i Nord-Norge på slutten av 80-tallet oppsto en mengde problemer og enkelte fikk helsemessige problemer i tillegg til økonomiske.

JG Olav Lekve

Delegater fra kyst-Norge, Færøyene og New Foundland diskuterte situasjonen for typiske fiskerisamfunn i Nord-Atlanteren. Med konferansen i mars ble prosjektet «Liv laga i Lofoten» avsluttet.





# FISKERIDIREKTORATET



*Fiskeridirektoratet ble opprettet i 1900. Vi har i dag ca. 530 ansatte. 300 arbeider ved distrikts- og lokalkontorene langs kysten, resten ved hovedkontoret i Bergen. Fiskeridirektoratet har forvaltningsansvaret for en næring i rivende utvikling innenfor fiske, fangst, foredling og havbruk. Fiskeridirektoratet skal passe på at ressursene i havet blir tatt godt vare på og utnyttet til beste for hele samfunnet.*

LIVET I HAVET – VÅRT ANSVAR

## MRK. «87/94»

### Fire engasjemeng som 0066 fagkonsulent/1067 førstekonsulent ved Fiskeridirektoratet sitt kontrollverk i Tromsø, Svolvær, Ålesund og Bergen

Fiskeridirektoratet sitt kontrollverk har ledig fire engasjement som 0066 fagkonsulent på ressurs, førebels for eitt år. Arbeidsstader vil vera kontrollverket sine distriktskontor i Tromsø, Svolvær, Ålesund og Bergen. Stillinga i Bergen vil alternativt verta løna som 1067 førstekonsulent, da denne stillinga vil ha eit noko meir utstrakt ansvarsområde enn dei andre stillingane.

Stillingane sitt primære arbeidsområde er ressurs- og reguleringskontroll retta mot særskilte problem/satsingsfelt og noko sakshandsaming i denne samanheng. Stillingane medfører også arbeid med gjennomføring av samarbeidsavtalen mellom Fiskeridirektoratet, Toll- og avgiftsdirektoratet, Økokrim og Skattedirektoratet på regionalt plan. Stillingane vil medføra ein del reiseaktivitet og vil verta tillagd eit overordna ansvarsområde.

Den som vert tilsett i Bergen skal i perioder arbeide ved Avdeling for kvalitetskontroll med særskilte oppgåver som til dømes kursing av kontrollverket sine inspektørar i ressurs- og reguleringskontroll. Avdeling for kvalitetskontroll har den overordna myndigheit i høve til distriktkontora.

Søkjarar må ha utdanning frå 3-årig fagskole/høgskole/universitetet, ha godt kjennskap til fiskerinæringa og praksis frå offentleg kontrollverksemd. Det ville herunder vera ei føremon om ein tidlegare har arbeidd med ressurs- og reguleringssspørsmål. Røynsle med bruk av EDB og gode engelskkunnskaper er heilt naudsynt.

0066 fagkonsulent vert løna etter lønsramme 24 frå ltr. 13–17, brutto årsløn frå kr. 183.989–212.393.

1067 førstekonsulent vert løna frå ltr. 17–24, brutto årsløn frå kr. 212.393–273.915.

Lønsplassering skjer utfrå utdanning og tidlegare teneste. All offentleg teneste vert godskreve. Pensjonsinnskott i Statens pensjonskasse er 2% av brutto løn.

Ved ev. intern tilsetjing, kan dt ved eit eller fl. distriktskontor verta ledig vikariat som 1064/1065 konsulent.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få ved å venda seg til avdelingsdirektør Aksel Eikemo, Bergen, tlf. 55-23 82 20, kontorsjef Einar Ellingsen, tlf. 55-23 82 02 eller Fiskeridirektoratets sentralbord tlf. 55-23 80 00.

Søkjarane må oppgje kva for ein arbeidsstad dei søker i prioritert rekkjefølgje og om søknaden også gjeld ev. vikariat.

Søknaden skal merkast med MRK. «07/94» og sendast saman med kopi av attestar og vitnemål til Fiskeridirektoratet, Personalkontoret, Boks 185, 5002 Bergen, innan 07.04.1994.



# Torskekrisen på New Foundland

**(Vestvågøy) - Torskekrisa på New Foundland er total. Den råkar alle og direkte er to tredeler av vår fiskerinæring inaktiv. Det er totalforbod mot torskefiske. Vi har ikkje eingong lov å fiska til vår eigen torskemiddag.**

Det seier kontorsjef i det kanadiske fiskarlaget (FFAW), Reg Anstey. Han var leiar for ein delegasjon frå FFAW (Fishermen, Food and Allied Workers) på konferansen "Liv laga i Lofoten" i Vestvågøy i byrjinga av mars. Delegasjonar frå New Foundland, Grønland, Island og Færøyene var inviterte til konferansen for å gjere dei første forsøka på å danne meir formelle kontaktar mellom fiskerinasjonane i Nord-Atlanteren.

Utsendingane frå Grønland og Island møtte ikkje, medan den omtala delegasjonen frå Kanada og formannen i Færøyenes Fiskarlag, Oli Jacobsen var aktive deltakarar på konferansen. Spesielt den kanadiske delegasjonen var opptekne av eit meir aktivt samarbeid.

- Vi på New Foundland er svært bekymra for framtida. Forskarar meiner vi må venta i minst 10-12 år før det kan bli tale om eit normalt torskefiske igjen i våre farvatn. Samstundes som vi sjølve har totalforbod mot torskefiske, må vi sitja og sjå på at båtar frå andre nasjonar, spesielt EU-landa Spania og Portugal fiskar «fritt» på The Grand Banks, like utanfor vår 200 milssone, seier Anstey.

I tillegg er 1.000 tonn torsk av den norske kvoten ved New Foundland no gitt til Spania som ein del av fiskeriavtalen, som Noreg og EU vart samde om natt til onsdag 16. mars. Det spørst om dei kanadiske gjestene er så glade for den meldinga.

Anstey meiner forpliktande internasjonalt samarbeid må til for å stanse rovfisket utanfor øygruppa. Han nevner spesielt FN-konferansen om internasjonalt fiske og rettar i internasjonale farvatn.

- Eg er glad for at vi får sjansen til å legge fram vårt syn i slike fora. Men vi må ha kontakt direkte mellom folk i landa i Nord-Atlanteren, og vi ser på denne konferansen som det første skritt til betre kontakt mellom landa.



Ein stor del av fiskeflåten på New Foundland er opne småbåtar. I dag ligg dei ubrukte på land. (Foto frå brosjyra "We started with fish", publisert av FFAW)

## Håpar på totalforbod

Fiskeri er hovudnæring på New Foundland. Rundt den lange kysten er det, med smått og stort, 1.200 fiskarsamfunn med familiar som dagleg hentar sitt utkome på havet. I enkelte av desse samfunna er arbeidsløysa 100 prosent. Reg Anstey vonar no på totalforbod mot torskefiske også utanfor 200 milssona.

- Vi har tidlegare erfart at å gå gjennom NAFO (North Atlantic Fishing Organisation) har null verdi. Dette skuldast at enkelte land, blant anna Noreg, ikkje godtek vedtak i organisasjonen fordi land kan på vitskapleg grunnlag klaga på slike vedtak. Dermed kan dei gi blaffen og fiske vidare. No har Kanada krevd totalforbod på torskefiske på The Grand Banks. Fristen for å kome med klage er 60 dagar. Tida er snart ute og kanskje vi no kan bli samde om å la torsken på dei store bankane få vera i fred, seier Anstey.



## På trygd

Det bur omlag 550.000 menneske på New Foundland og mange av desse har direkte eller indirekte sitt utcome frå fiskerinæringa. Indirekte gjennom at i mange fiskarsamfunn er det fiskarane på sjøen som held liv i handelsmannen, i poststyraren, i kommunearbeidaren, i ordføraren. Fiskerinæringa står tradisjonelt for 40 prosent av bruttoinntektene på New Foundland. Utan ei livskraftig fiskerinæring står nesten alle dei 1.200 fiskarsamfunna i fare for å bli lagt øyde. Berre små spøkelsebyar vil stå igjen.

Alt i dag er store deler av befolkninga ei befolkning på trygd. Då fangstforbodet vart iverksett og mange fiskarar gjekk på land, måtte den kanadiske regjeringa overta forsørgarpliktene. Dei to første åra betalte regjeringa ut 1.1 milliardar kana-

diske dollar i trygd til arbeidslause fiskarar, som eit hjelpeprogram. Dette måtte utvidast då eit endå strengare fangstforbod trådde i kraft; forbod mot fritidsfiske. Det nye trygdeprogrammet betyr ei utbetaling av 1.9 milliardar dollar over fem år. Dette skal dekke 45.000 fiskarar og arbeidarar i fiskeindustrien. Reg Anstey meiner dette ikkje er nok.

– Det blir svært vanskeleg å få denne summen til å dekke alle som blir råka av torskekrise. I høve til det forrige programmet blir det mindre pengar til fleire mottakarar. Dei neste to-tre månadane vil vise korleis programmet slår ut. Våren 1994 blir ei skjebnetid for New Foundland, seier reg Anstey.

FG Olav Lekve

**J. 23/94**

(J. 38/93 UTGÅR)

Forskrift for regulering av sel i Vesterisen og Østisen i 1994.

**J. 24/94**

(J. 30/93 UTGÅR)

Lisens for fiske i EF-sonen i 1994.

**J. 25/94**

Forskrift om regulering av fisket etter kolmule i Færøysk fiskerisone i 1994.

**J. 26/94**

(J. 6/93 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift av 29. november 1993 om rekefiske – Stenging av områder i Barentshavet, på kysten og i fjordene av Finnmark, Troms og Nordland.

**J. 27/94**

(J. 181/93 og J. 195/93 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 1994.

**J. 28/94**

(J. 18/94 UTGÅR)

Norsk fiske i færøysk sone i 1994.

## Næringskomitéen på bergensbesøk

Næringskomitéen på Stortinget besøkte både Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet for et par uker siden for å bli informert om arbeidet som skjer innen forvaltning og forskning. I Fiskeridirektoratet fikk stortingspolitikerne informasjon om direktoratets oppbygning og hvilke forvaltningsoppgaver de ansatte jobber med. I tillegg fikk politikerne en rask innføring i kvotekontroll-systemet. En del tid var også satt av til spørsmål fra politikerne, som viste stor interesse for de oppgavene som er lagt til direktoratet. Nå hadde de bare tid til halvannen time i direktoratet, men de fikk utlevert en solid mengde informasjon om Fiskeridirektoratet.



(Foto: Ronny Bertelsen).



# Dårlege prisar – inntektene sviktar

Samstundes som ei alvorleg ressurskrise har råka Færøyene opplever fiskarane at dei får dårleg pris for det vesle dei leverer og inntektene er kraftig redusert dei første åra av 90-talet.

Det syner tabellar trykt i årsmeldinga frå Føroya Fiskimannafelag (Færøyenes Fiskarlag). Utrekingar gjort av Fiskarlaget syner at prisane for botnfisk har gått kraftig attende på 90-talet. Torsk og hyse utgjør mellom 15 og 30 prosent av landa botnfisk på Færøyene, medan sei er hovedarten.

I åra 1975 til 1993 har auken i førstehandsverdien for fisk levert av småtrålarar vore 111 prosent, 210 prosent for store trålarar og 302 prosent for linebåtar. Ser vi på 90-åra isolert i høve til gjennomsnittsprisen for perioden har småtrålarane ein prisnedgang for levert fisk på 31 prosent frå 1991 til 1993. Store trålarar i same tidsrom minus to prosent og linebåtar ein prisnedgang på fisk på 18,5 prosent.

Prisen på saltfisk har vist mindre dramatisk nedgang. Den minste saltfisken har halde seg på same prisnivå i 1993 som i 1991. Prisreduksjonen er størst for den største saltfisken, over 22 cm. Den gjekk ned 12 prosent frå 1991 til 1992 og har sidan halde seg på 92-nivået.

## Inntektene går ned

På 80- talet var det tett mellom nyrike millionærar i Thorshavns gater. Unge fiskeskipparar bygde seg palass rundt byen og Færøyene sola seg i velstande. Bråstoppen kom raskt og brutalt. På

90-talet har inntektene for fiskarane på Færøyene gått kraftig ned.

Nedanfor viser ein tabell inntektssvikten for dei ulike flåtegruppene på Færøyene frå 1984 til 1993. Tabellen syner gjennomsnitt inntektsnedgang i prosent i tre ulike periodar.

	1984 - 93	91-93	92-93
Store linebåtar	- 9 %	- 15 %	- 11 %
Store trålarar	- 3 %	- 26 %	- 15 %
Små trålarar	- 5 %	- 31 %	- 13 %
Industrietrål	- 12 %	- 12 %	- 8 %
Notbåtar	- 8 %	- 11 %	- 3 %
Reketrålarar	- 1 %	- 20 %	- 9 %
Hekktrålarar	+ 159 %	- 7 %	+ 4 %
Saltfisklinebåt.	+ 7 %	- 17 %	- 2 %

Som tabellen viser er nedgangen brutal for enkelte flåtegrupper. Spesielt for store og små trålarar. Unntaket i tabellen er hekktrålarane som hovedsakleg fiskar torsk i Barentshavet. Denne flåtegruppa har hatt positiv vekst, med unntak for gjennomsnittet for dei to første åra i dette tiåret. Inntektene stig igjen frå 1992 til 1993.

Kjelde: Årsmelding 1993 Føroya Fiskimannafelag

FG Olav Lekve

## Snorre Tilseth ny leder ved SSF

Etter 12 år i lederstolen i Sildolje- og sildemelindustriens Forskningsinstitutt, overlater Nils Urdahl stolen til Snorre Tilseth. Tilseth er 51 år, har hovedfageksamen i marin biologi fra Universitetet i Oslo i 1973 og er i dag leder ved Senter for Havbruk ved Havforskningsin-

stituttet i Bergen. Tilseth vil tiltre som SSF-leder i løpet av forsommeren i år. Urdahl blir fortsatt knyttet til SSF for å arbeide med spesielle prosjekter både for instituttet og andre deler av sildemelnæringen.



# Færøyene

## – eit øyrike i konkurs



Formann Oli Jacobsen i Færøyenes Fiskarlag teikna eit dystert bilde av situasjonen på Færøyene. Han gjekk knallhardt ut mot Landsstyret som han rekna som inkompetente i fiskerispørsmål.

(Vestvågøy) Hadde Færøyene vore eit kommersielt selskap hadde det vore slått dundrande konkurs for lenge sidan. Men det går ikkje an å slå eit heilt land konkurs. Bakgrunnen for den alvorlege økonomiske krisa på Færøyene er ein total kollaps i nasjonens fiskerinæring.

Formann Oli Jacobsen i Færøyenes Fiskarlag hevda på konferansen «Liv laga i Lofoten» at krisa skuldast overkapasitet i fiskeflåten, naturleg ressursvikt og totalt inkompetente styresmakter. Resultatet er at Færøyene må motta store lån frå Danmark. Bankane på Færøyene har motteke mellom to og tre milliardar danske kroner frå Danmark. Dette tilsvarar mellom 200 og 300 milliardar her i landet. (Noreg har 100 gonger fleire innbyggjarar enn Færøyene).

– To av dei største bankane på Færøyene er sett under dansk administrasjon. I tillegg har Landsstyret blitt diktert til å inngå ei rekkje forpliktelsar som betyr at heile Færøyene er sett under administrasjon av den danske stat, seier Jacobsen.

### Hardt ramma av torskekrisa

I eit normalt år utgjer torsk og hyse ein tredel av totalfangsten på Færøyene. Men i verdi er andelen større på grunn av at desse artane er betre betalt og prisane er stabile. Jacobsen meiner at torskekrisa difor har ramma Færøyene hardt. Av botnfisk er sei den viktigaste arten rundt øygruppa. Problemet med sei er låge prisar på verdsmarknaden.

– Sidan 1989 har torske- og hysefisket blitt redusert dramatisk. I 1989 fiska vi 23.000 tonn torsk og 14.000 tonn hyse. I fjor var dette falle til henholdsvis 6.000 torsk og 4.000 tonn hyse. I 1993 representerte torsk og hyse berre 15 prosent av total færøyisk fangst, seier Jacobsen.

Torskekrisa synes å ramma store deler av Nord-Atlanteren. Berre Noreg og Russland som i saman forvaltar Barentshavet har aukande torskestammer. Frå den amerikanske austkysten, via Grønland og Island til Færøyene er torskestammene minkande. På Island er årets torskquote halvert i høve til for to år sidan. Situasjonen på Færøyene synes verre. Det Internasjonale Havforskningsrådet (ICES) har tilrådd full stopp i torskefisket ved Færøyene.

– Denne stoppen har i realiteten kome av seg sjølv då det i dag berre blir fiska torsk som bifangst, slår Jacobsen fast.

### Overkapasitet

I løpet av 70-åra bygde reiarar på Færøyene opp ein stor havfiskeflåte. I 1977 fekk Færøyene eigen økonomisk sone, forvalta av færøyingane sjølve. Det vart bygt opp omlag 20 filetfabrikkar som tok imot fangst frå omkring 80 trålarar. Samstundes vart 20 større linebåtar føyd til havfiskeflåten, i tillegg til ein flåte av reketrålarar som fiska i fjerne farvatn.

Mykje av oppbygginga og omstruktureringa av den færøyske fiskeflåten var finansiert med statlege støtteordningar. På byrjinga av dette tiåret blei fiskeristøtta kraftig nedskore, samstundes starta ressursvikten.

– Resultatet har ikkje lete venta på seg. Frå 1992 og gjennom heile 1993 har ein stor del av den færøyske fiskeindustrien med tilhøyrande flåte gått konkurs. Langt over halvparten av filetfabrikane har gått same vegen, andre blir dreve av bankane, medan andre truleg aldri kjem igang att. Men dette råkar ikkje berre fiskarar og arbeidarane i fiskeindustrien. Så fiskerivhengig som Færøyene er har fiskerikrisa forplanta seg til



resten av samfunnet med det resultat at arbeidsløysa på Færøyene no er over 25 prosent, og veksande, seier Jacobsen.

### Kven har skulda?

Etter Jacobsens meining er det tre hovudårsaker til krisa på Færøyene.

- \* Feilslått fiskeripolitikk på 80-talet med statleg stimulans til overinvestering.
- \* Ressurskrise i kombinasjon med krise for færøysk fisk på eksportmarknaden.
- \* Manglande oppfylgging frå den noverande politiske leiinga. Den har tvert imot forsterka problema.

Men det er også strid innad i fiskerinæringa om eventuell skuld for den situasjonen landet har hamna i.

– Det er to fanatiske leirar som skuldar på kvarandre, trålargruppa og kystflåten (krokabåtar). Dei er berre samde om at noko er gale, slår Jacobsen fast.

### Mørk framtid

Totalt sett er framtidsutsiktene for heile det færøyske folket mørke. Færøyene er totalt avhengig av fiskerinæringa og det vil ta mange år før ressursgrunnlaget igjen er på eit akseptabelt nivå. Jacobsen meiner det kun er ein veg å gå; å skapa nye arbeidsplassar og få ny produksjon i gang. Det kan gjerast ved at den færøyske fiskeindustrien får tilgang på kjøp av utanlandsk råstoff.

Men i fylgje Jacobsen manglar det færøyske Landstyret totalt ein politikk som kan få landet ut av krisa.

– Det er kome konkrete forslag frå organisasjonane i fiskerinæringa, mellom anna om skattelette for investeringar i ny produksjon og ulike arbeidsmarknadstiltak. Men det viser seg, at sjølv i den katastrofale situasjonen vi er i, meiner styresmaktene at dei ikkje har bruk for råd frå desse organisasjonane, seier Jacobsen.

**JG** Olav Lekve

## Lån og løyve

### Merkeregisteret

Det opplyses nedenfor hvem som har fått evervsløyve, fartoyets navn og registreingsnummer, samt hvilke fangstløyve som er tildelt.

#### Brukte fartoy

Reder	Fartoy/reg.nr.	Konsesjonstype
Selskap under stiftelse v/Finnmark Maritime Management Båtsfjord	Syltefjord F-1-BD	Reke/torsketral
Selskap under stiftelse v/Terje Moltubakk Vadso	Hjelmsøy F-202-M	Reketral
Stig Olav Odinsen Mørkved	Jofsefsen sen T-156-BG	Reketral/ Loddetral
Selskap under stiftelse v/Jarle Almestad Gursken	Polar Prawns M-402-H	Reketral
Selskap under stiftelse Mefjordværdværing A/S v/Tor-Egon Johansen Senjahopen	Mefjordværing T-102-BG	Reketral Torsk
A/S Roaldsnes Valderøy	Kjalken M-22-HØ	Reke-/ Nordsjøtrål
Selskap under stiftelse v/Malvin Molnes Tomrefjord	Kjalken M-22-HØ	Reke-/ Nordsjøtrål
Soløyvåg A/S v/Anders Solheim Hustad	Kjalken M-22-HØ	Reke-/ Nordsjøtrål
Selskap under stiftelse v/Rolf Pedersen Honningsvåg	Hjelmsøy F-202-M	Reke/torsketral

**JG**

NR. 3  
1994



# Havbeitelaks øker kilenotefangstene

Jon-Erik Juell, Ove Skilbrei og Marianne Holm

Havforskningsinstituttet, Bergen



All havbeitelaksen har avklippet fettfinne og en del har et Carlinmerke festet ved ryggfinnen.

## Kystmodellen

I perioden 1991–93 har Havforskningsinstituttet årlig satt ut mellom 40 og 55 tusen merkede laksesmolt i en liten bukt ytterst i havgapet på Sotra (vest for Bergen). Formålet er å undersøke om laksen, etter beitevandring i havet, kan finne tilbake til små ferskvannskilder langs kysten. Dette vil belyse om havbeite med laks kan bli en ny næring i fiskeriavhengige kystkommuner hvor det ikke finnes større vassdrag (Kystmodellen). Fordi det forventes gjenfangst fra utsettingene til og med høsten 1996 er det enda alt for tidlig å trekke noen endelige konklusjoner. Gjenfangstene i 1992 og 1993 gir imidlertid flere interessante indikasjoner. I denne artikkelen tar vi for oss betydningen av det kommersielle fisket etter laks for utvikling av havbeite som næring.

## Kilenotfiskere er viktige medspillere

Informasjon fra kilenotfiskere om fangst av havbeitelaks er av stor betydning for å kunne belyse havbeite med laks i et helhetlig perspektiv. Fiske med kilenot og kroggarn etter laks er tillatt hen-

holdsvis 4 og 2 døgn per uke i perioden 1. Juni–4. August. I 1993 var det 217 registrerte fiskere i Hordaland, hvorav 155 oppga at de fisket i 1992. For å registrere havbeitelaks i dette fiskeriet er det nedlagt et betydelig arbeid for å motivere fiskere til å sende skriftlige rapporter (fangstskjema) om havbeitelaks. Fisker får en dusør på 20 kroner for hver rapportert fangst og vi betaler i tillegg 25 kroner for hodet på fisken. Årsaken til at vi vil ha hodet er at det inneholder små merker som gjør at vi kan identifisere fiskens opprinnelse. En del av havbeitelaksen har også en liten kodet plastbrikke (Carlin-merke, se bilde) med returadresse festet ved ryggfinnen som gir en belønning på 25 kroner ved innsendelse. I 1992 informerte vi fiskere om havbeiteprosjektet gjennom media og dusør-plakater og fikk rapporter fra 14 fiskere. Det viste seg imidlertid at denne informasjonskampanjen ikke var tilstrekkelig. I 1993 la vi derfor vekt på direkte kontakt gjennom brev og telefon og antallet rapporterende fiskere økte til 50. Nytt i 1993 var også avtale med 9 utvalgte fiskere om å føre komplett fangstdagbok, slik at fangsten av havbeitelaks kunne ses i forhold til fangst av annen laks.

## Halvparten av havbeitelaksen i kilenøter

Fra den første utsettingen (1991) er det registrert 0,54% gjenfangst i løpet av 1992–93. Årsakene til den relativt lave gjenfangsten kan være mange og er vanskelig å fastslå. Resultatene fra fisket i lakseelver i Hordaland gir imidlertid ikke grunn til å anta at havbeitelaks i stort antall har gått opp i andre elver. En høy naturlig dødlighet er en mer sannsynlig årsak noe som blant annet kan ha sammenheng med produksjons- og utsettingsmetoder. Etterhvert som man vinner erfaring på dette området kan man forvente økt overlevelse. Dette indikeres av at gjenfangsten fra utsettingen i 1992 har vært betydelig høyere. I løpet av 1993 er det i Hordaland registrert 1,7% gjenfangst av havbeitelaks som har vært ett år i sjøen (tert). Konservative anslag for tilbakevenning som også inkluderer andre fylker (basert på Carlin-merker) indikerer 2,5% gjenfangst etter ett år i sjøen. Dette er imidlertid minimumsanslag fordi det er det grunn til å anta under-rapportering, på grunn av



mangelfull informasjon utenfor Hordaland og ulovlig fiske. Omtrent halvparten av gjenfangsten er gjort av kilenotfiskere i Hordaland, mens resten er fisket innerst i den lille bukten der fisken ble satt ut. Andelen av havbeitefisk i kilenøtene ytterst på kysten av Hordaland varierte fra 4–25 % med et gjennomsnitt på 10.4 %. Det høyeste innslaget var nærmest utsettingsstedet.

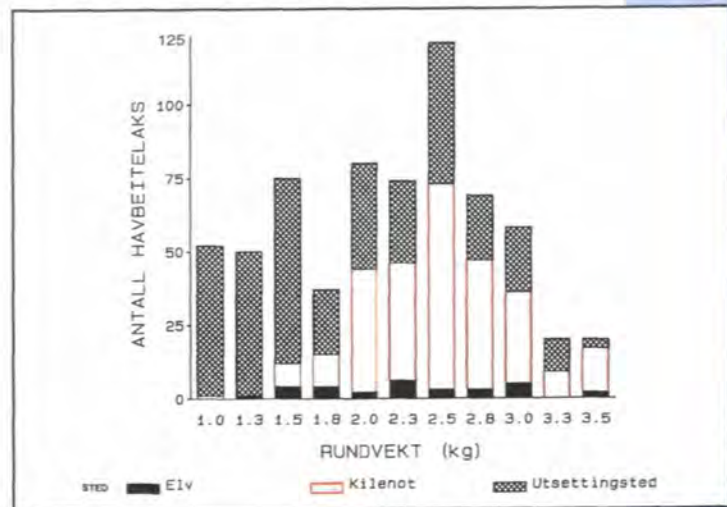
### Kilenot fisker den største havbeitelaksen

Gjennomsnittsvekten på havbeitelaksen etter ett år i sjøen var i 1992 og 1993 henholdsvis 2.2 kg og 2.1 kg. Vekten etter to år i sjøen var 5.7 kg. Ettårig havbeitelaks tatt i kilenot var imidlertid betydelig større (2.5 kg) enn den som ble fisket på utsettingstedet (1.9 kg) (se Figur 1). Dette gjenspeiler at kilenotfisket er mer selektivt (større maskevidde) enn fisket på utsettingstedet der målet var å fiske havbeitelaks av alle størrelser. Det er derfor grunn til å anta at kilenøtene vil fiske en betydelig større del av laksen som har vært to år i sjøen. Det foreløpige tallmaterialet antyder en andel på 60–70%. Gjenfangsten av havbeitelaks på utsettingstedet var også klart påvirket av kilenotfisket. Etter at kilenotsesongen var over økte fangsten på utsettingstedet (se Figur 2).

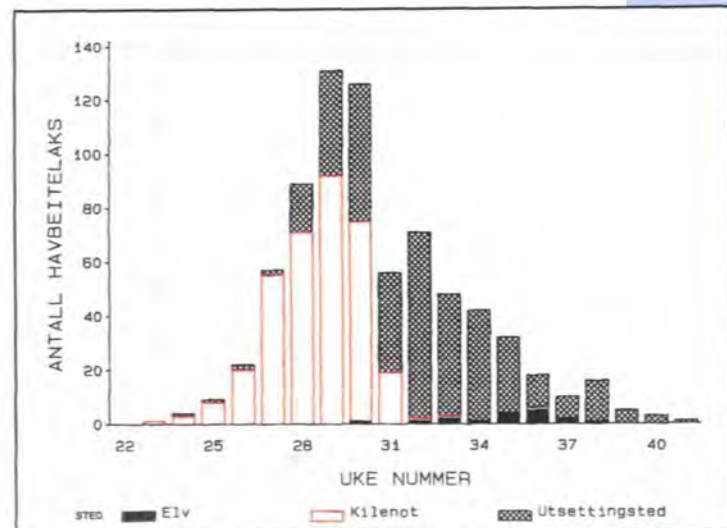
### Havbeite med laks som næring

Kan havbeite med laks bli en lønnsom næring? Debatten rundt dette spørsmålet har vært stormfull og vil nok fortsette å være det. Forskning på dette er tidkrevende og man må tolke resultatene med største forsiktighet. Allerede nå kan man imidlertid slå fast at Kystmodellen ser ut til å fungere, når laksen vender tilbake til en liten bekk (mindre enn 50 liter vann per sekund) innerst i en liten vik på Norges lange kyst. Det var et ubetydelig innslag av vill-laks i fangsten på utsettingstedet, mens det ble fisket en god del oppdrettslaks. Videre kan man slå fast at kilenotfisket er en avgjørende faktor for lønnsomheten i havbeite. Våre resultater antyder at kilenotfiskerne ville være naturlige aktører i en havbeitenæring. Man kan tenke seg en modell der fiskerne nær utsettings-lokaliteten var andelshavere i «Havbeite A/S». De ville fortsatt fiske på den ville bestanden av laks, men i tillegg få en betydelig andel havbeitelaks i nøtene. I denne forbindelse er det viktig å huske Sotra-utsettingene er utført i liten skala. Større utsettinger (f.eks. 1 million smolt) ville føre til at havbeitelaks dominerte fangsten. Samtidig som fangstene i kilenotfisket økte ville fangsten på utsettingstedet gi tileggsinntekter. En slik modell krever vilje og evne til samarbeid om å skape en ny næring for kystfolket. Vi skal gjøre vårt for å klarlegge det biologiske og økonomiske grunnlaget for en slik næring. I 1994 vil det være mer havbeitelaks i sjøen enn noen gang tidligere og vi håper på et godt samarbeid med fiskerne også denne sesongen.

Figur 1. Gjenfangster i 1993 av laks satt ut i 1992. Figuren viser antall havbeitelaks i ulike vektklasser (gjennomsnittsvikt angitt) fisket i elv, kilenot og på utsettingsted.



Figur 2. Ukentlige fangster av havbeitelaks i elv, kilenot, og på utsettingsted i 1993. Sesongen for kilenotfisket var uke 22-31.



Fangst av flott havbeitelaks som har vært ett år i sjøen.



# «Sats på halvfabrikat!»

**Det vil bli en eksplosjon i etterspørselen etter halvfabrikat av matvareprodukter i verden, viser trendundersøkelsen til Nielsen Norge A/S. Ellers viser undersøkelsen at vi blir mer internasjonale i matveien.**

Trendundersøkelsen til Nielsen Norge as, som blir presentert under «Northern Seafood Conference» i Bergen i mai, viser utviklingen i fiskevanene i verdenssamfunnet tydelig. Aldri tidligere er det laget en så omfattende undersøkelse av fiskevanene i hele verden.

## Norge = Vest-Europa

Internasjonal direktør, Anne Mari Halsan i Nielsen Norge as hadde bare fått ferdig resultatene for Norge før Fiskets Gang gikk i trykken. Imidlertid opplyser hun at resultatene for Norge samsvarer bra med resultatene for resten av Vest-Europa.

Og resultatene for Norge viser at gjennomsnittsfamilien har fisk eller annen sjømat på menyen drøye to dager i uken. Kjøtt spiser vi ca. 3,4 ganger ukentlig, mens de resterende 1,4 dager av uken spiser vi «noe annet».

Som nevnt lager vi altså i større grad enn tidligere år vår egen fiskemat. I 1977 laget vi riktignok noe mer fiskemiddager i hjemmet, men etter dette gikk prosentdelen hjemmelaget fiskemiddag ned årlig, til et bunnivå på 53 prosent i 1988. Dette året spiste vi nesten like mye ferdiglager fiskemat som hjemmelaget.

## Trenden snudd

Men tre år seinere er altså trenden snudd. Ferdiglager fiskemat utgjorde i 1991 28 prosent, mens hjemmelaget utgjorde 61 prosent. Resten - 11 prosent - er andre typer sjømat enn fisk.

En annen trend som er snudd er restaurantbesøkene. Halsan vet ikke om folk spiser mer fisk ute, men vi går altså oftere ut nå enn for få år siden.

– Vi har den siste tiden sett en merkbar økning i tallet på middager spist ute. Dette skyldes i særlig grad rentenedgang, stabilitet i arbeidsløsheten og liknende faktorer som fører til at flere får mer penger å rutte med. Men vi kan ikke si noe om

hva folk spiser når de spiser ute, men det vil vi komme tilbake til, opplyser Halsan.

## Hverdagsmiddagen

Hva spiser vi til middag? Nielsen Norge as har sammlignet tre ulike grupper med middager: Kjøtt, fisk/sjømat og «andre», der andre er eksempelvis pizza, pasta o.l.

Og trenden er klar nok på hverdagene: Mindre fisk/sjømat og mer «andre». I 1967 spiste vi like kjøtt som sjømat, mens gruppen «andre» var marginal.

Fram til i dag har kjøtt klart å holde skansen på mellom 45 og 50 prosent, mens sjømat er blitt stadig mindre populært, til fordel for eksempelvis pizza. Men vi spiser likevel nesten dobbelt så ofte fisk som såkalte andre retter.

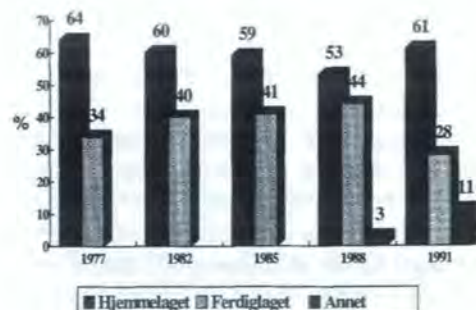
## Lørdagsmiddagen

Lørdag er handledag for de fleste. Derfor kommer det nok lite overraskende at hver tredje nordmann hopper over lørdagsmiddagen. En av ti spiser ute, mens resten tar seg bryet med å lage middag.

Men hva er det som befinnet seg på middagsbordet lørdagene. For 25-30 år siden dominerte fisken/sjømaten på middagsbordet lørdagene. Like bak fulgte kjøtt, mens de andre middagene, som pizza og pasta, lå langt bak.

De neste seks årene holder kjøtt standen, mens fiskemiddagene må vike for de andre middagene. Fram til 1991 har kjøttmiddagene på lørdagene holdt seg stabilt på drøye 40 prosent, mens fisken har lagt på like over 20 prosent.

**Trender Fiskeretter - Hverdager**  
Base: Spist fisk





## Søndagsmiddagen

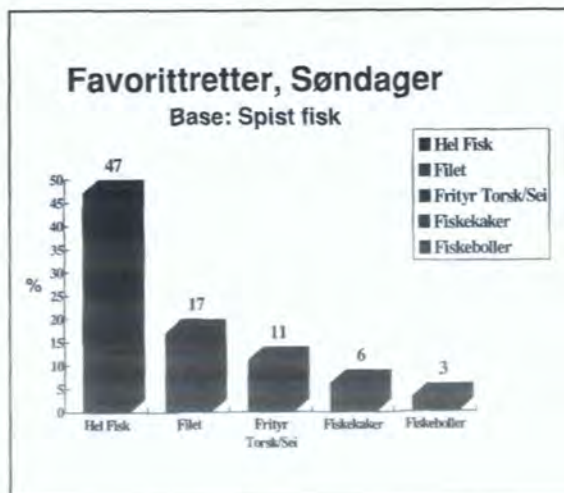
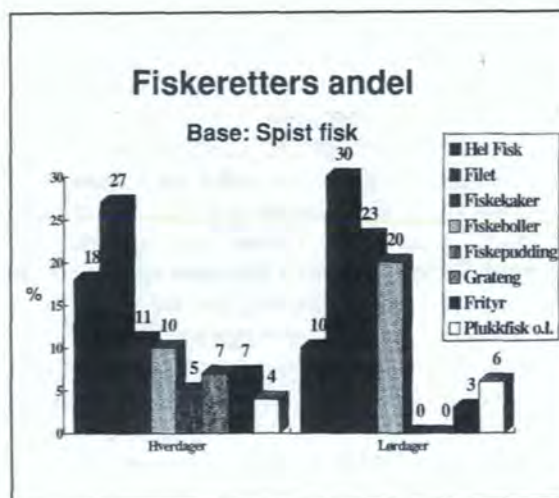
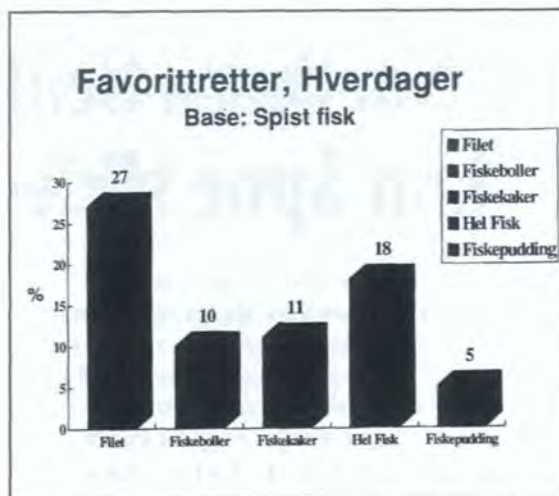
Utviklingen i hva vi spiser til middag på søndager er svært interessant. Og det er særlig fiskerinæringen som har grunn til å juble. I 1967 spiste 96 prosent kjøtt til middag. I årene fram til 1991 viser trenden at kjøttmiddagene går drastisk tilbake, mens fisk/sjømat og andre middager har steget jevnt og trutt alle årene.

I 1991 endte kjøttmiddagene på 76 prosent, mens det ble delt andreplass på fisk/sjømat og «andre», som endte på 12 prosent.

## Favorittretter av fisk

Undersøkelsen fra 1991 viser at hel fisk og fiskefilet er de mest populære rettene for de som spiser fisk og annen sjømat. Halsan understreker at denne trenden endres til fordel for mer bearbejda produkter. Særlig fiskebollene har klart å holde stand i den harde konkurransen om konsumentenes gunst.

Deler vi opp uken i tre nok en gang, og ser på hva vi spiser av fiskemat på hverdager, lørdager og søndager, skiller søndagen seg ut som den dagen vi bruker litt tid på middagen. Av alle som spiser fisk søndagen, spiser knappe halvparten hel fisk. Knappe to av ti spiser filetert fisk, mens en av ti spiser friturestekt torsk eller sei. Nesten like mange spiser fiskekaker og -boller.



## Filët på topp

Lørdagene og hverdagene er det filët som står øverst på fiskemenyen. Både hverdager og lørdager spiser tre av ti filët til middag. Lørdager spiser 43 prosent enten fiskekaker eller -boller. En av ti spiser hel fisk.

Hverdager spiser knapt to av ti hel fisk, mens noen flere spiser fiskekaker eller -boller. Fiskepudding, -grateng og friturestekt fisk har en andel på henholdsvis 5, 7 og 7 prosent. Plukkfish og lignende mat blir spist av 4 prosent.

## – Vi blir påvirket

– Hva skyldes endringene i utviklingen, Halsan?

– Det er to årsaker til at vi får endringer i spisevanene våre. En viktig forklaring på at gruppen «andre» vokser slik den gjør, er at vi blir kulturelt påvirket. Pizza, taco og annen populær mat fra andre kulturer er blitt svært populære også her i landet. En annen viktig del av forklaringen på utviklingen er at vi forandrer oss. Flere enn tidligere bor alene. Dette gjelder både de unge og pensjonistene. Det er få familier med flere enn fire medlemmer, slik som var vanlig for noen år siden. Samboere uten barn og samboere med ett barn utgjør en stor gruppe, og dette får innvirkning på spisevanene, sier Halsan.

– Har fiskerinæringen møtt denne utfordringen?

– Nei! Næringen har ikke klart å møte utfordringen i endringene. Men det vil nok rette på seg om kort tid, håper Anne Mari Halsan i Nielsen Norge as.



# Northern Seafood Conference kan åpne sildeeventyr i Estland

Den første store sjømatkonferansen i Norden – «Northern Seafood Conference» – blir arrangert i Bergen 2. til 4. mai i år. Fiskeridirektør Lauri Vaarja i Estland og leder i det estiske handelskammeret, Peeter Tammoja, besøkte tidligere i vinter Bergen og ville gjerne komme tilbake til byen i mai for å delta på konferansen. Begge mente at «Northern Seafood Conference» kunne åpne et norsk sildeeventyr i Estland.

I Estland finnes det flere store foredlingsanlegg for fisk som i dag står uvirksomme. Kapasiteten på anleggene er 400.000 tonn fisk, fortrinnsvis sild og makrell, årlig. Bare omlag 100.000 tonn blir foredlet ved anleggene.

Bakgrunnen er oppløsningen av Sovjetunionen. Sovjet hadde en stor sildekvote i Østersjøen og mye av foredlingskapasiteten ble lagt til republikken Estland. Da unionen gikk i oppløsning beholdt Estland bare 100.000 tonn av den tidligere sovjetiske kvoten. Dermed ble det bare bruk for 1/4 av kapasiteten ved anleggene i landet.

Nå ønsker Estlands myndigheter at hele foredlingskapasiteten skal komme i bruk, og da må mesteparten av råstoffet importeres. I Norge øker sildebestanden og dermed kvotene, og eksporten øker.

Under sitt besøk i Bergen sa den estiske fiskeridirektøren at han så store muligheter for den estiske fiskeindustrien ved å delta på «Northern Seafood Conference». Det sovjetiske sildemarkedet har vært betydelig, og ved at Estland igjen får sving på sitt foredlingsapparat kan et begrenset marked i Estland fort utvides til å gjelde hele Baltikum og deler av Russland.

Fiskeindustrien i Estland har vært på statlige hender, men er nå i ferd med å bli privatisert. Fiskeridirektør Lauri Vaarja uttrykte håp om å knytte kontakter mellom silde- og makrelleksportører i Norge og markedet i Estland. Han ønsker at de nye eierne av fiskeindustribedriftene i Estland deltar med en større delegasjon på «Northern Seafood Conference».

Samme tanker gjorde leder Peeter Tammoja i det estiske handelskammeret seg. Handelskammeret samarbeider med Bergen Næringsråd, og Næringsrådet vil ta kontakt for å få bekreftet estisk deltagelse ved sjømatkonferansen.

FG Olav Lekve

## Hypermarkeder tar over fiskesalget i Frankrike

I forbindelse med «Northern Seafood Conference» skal direktør for ferskvarer, Gabriel Binetti, i gigantkonsernet Carrefour France SNC innlede om hvordan de store kjede gjør innkjøp av ferskvarer som fisk. Carrefour og andre selskaper kontrollerer stadig mer hvor det skal kjøpes ferskvarer som fisk.

Binetti leder en stor avdeling innen fransk dagligvarehandel. Carrefour France SNC har en omsetning på 131,86 milliarder kroner og er representert over hele Frankrike med sine hypermarkeder (areal over 2.500 kvadratmeter). Hypermarkeder er en ny trend innenfor dagligvarehandelen som kjennetegnes ved enorme arealer der man kan kjøpe «alt».

Som vi kjenner til her i landet blir matvareomsetningen oftere og oftere konsentrert til store kjeder som daglig spiser markedsandeler. Hypermerkene i Frankrike økte sin markedsandel på fiskevarer i 1993 med 3 prosent og har nå en markedsandel på 43,4 prosent. Carrefour er sammen med Leclerc og Auchan de største innen hypermarkeder.

Carrefour satser nå hardt på fisk. Direktør Gabriel Binetti vil på «Northern Seafood Conference» snakke om hvordan disse kjedene gjør sine innkjøp og hva slags produkter de satser på. Hypermerkene satser først og fremst på fersk fisk og de fleste har store fiskedisker med variert utvalg. Carrefour kontrollerer en stor del av fiskeomsetningen i Frankrike og det vil være av avgjørende betydning for norske fiskeeksportører hvordan disse kjøper fisken sin. Frankrike er et stort marked for norsk fisk og det blir stadig færre som bestemmer hvor fisken skal kjøpes.

Carrefour France har en omsetning på 90.000 franc pr. kvadratmeter og har butikker i mange europeiske land, men har også ekspandert både til Sør-Amerika, USA og til det fjerne østen. Kjeden har 109 hypermarkeder i hjemlandet med et totalareal på omlag 1 million kvadratmeter.

FG Olav Lekve



# Konferanseprogrammet

I alt 13 innlegg skal holdes under Northern Seafood Conference '94 fra 4. til 6. mai. Fiskets Gang presenterer en fullstendig oversikt over temaene under konferansen.

## Fiskevaner

Markedssjef Anne Mari Halsan i Nielsen Norge as åpner innleggsdelen med å ta for seg trendundersøkelsen om fiskevanene i Europa som Nielsen Norge har utført. Vanene våre endres, og Halsan forteller hvordan.

## Generisk markedsføring

Sjømat er elendig markedsført i de fleste supermarkedene, og forsker Svein Ottar Olsen i Fiskeriforskning i Tromsø svarer på hvordan de ulike fiskerinasjonene kan samarbeide om å markedsføre sjømaten de produserer.

## Saltfiskmarkedet

Saltfiskmarkedet blir tatt opp som et eget tema under konferansen, og da er det i første rekke det europeiske markedet for dette produktet professor Torbjørn Trondsen i fiskerihøyskolen i Tromsø tar opp. Særlig Norge og Island er nå i ferd med å satse sterkt på høykvalitetsmarkedet innen saltfiskeeksporten til Spania, Portugal og Italia.

Også Jose Louis Tomas, direktør i Impormarisco and Gelpesca i Portugal tar for seg markedet for saltfisk og tørket og salted fisk.

## Direktiver og reguleringer

Innleggene til inspeksjonsdirektør David Bevan i det kanadiske fiskeridirektoratet og distriktssjef Bjørn Røthe Knudtsen i Fiskeridirektoratets kontrollverk er slått sammen til en del som tar opp reguleringer, ISO-standarder og EU-direktiver.

## Laksekvalitet

Fremtidige kvalitetskonsepter for laks, er tema for Laurent de Beynast, sjømatdirektør i Labeyrie i

Frankrike. Bedriften er kjent for sin satsing på kvalitet og utvikling av nye produkter. De Baynast vil komme med oppskrifter på kvalitetskonsepter.

Også Odd Steinsbø, direktør i Norway Royal Salmon, tar for seg kvalitet. Hans utgangspunkt er at topp kvalitet sjelden gir den betaling kvaliteten fortjener. Lav pris blir for ofte det viktigste kriteriumet for å oppnå salg.

## USA-markedet

Direktør Jon Stamell i Holt, Hughes & Stamell i USA tar for seg USA-markedet for sjømat. Han har foretatt en analyse av dette markedet og vil gi synspunkt på hvilke trender og potensial som finnes i dette markedet.

## Hyper- og supermarkeder

Ferskvaredirektør Gabriel Binetti i super- og hypermarkedgiganten Carrefour France s.n.c. i Frankrike svarer på om slike gigantbutikker er en kanal eller en barriere for fiskehandel.

## Klippfiskmarkedet

Klippfiskimportør Walter Bosso tar opp trender og muligheter i klippfiskmarkedet. Særlig markedet i det høykvalitetsbevisste italienske markedet står sentralt i innlegget til Bosso.

## Frossen hvit fisk

Achim Schön i Frosta and Schottke i Tyskland tar i sitt innlegg opp markedsutviklingen og forsynings situasjonen i markedet for fryst hvitfisk.

## Det japanske markedet

Siste innlegg holder Toshiaki Saito, direktør i Frost Co. Ltd. i Tokyo. I hvilken retning går det japanske og asiatiske markedet for reke, sild og makrell.



*Fiskeriminister Jan Henry T. Olsen:*

## En god fiskeriløsning

Min helhetsvurdering av det vi har oppnådd er at det er et godt resultat for Norge, og at det vil sikre utviklingsmulighetene for fiskerinæringen. Vi har sikret våre rettigheter til fiskeressursene. Norges relative andeler av de ulike bestander vil bli nedfelt i tiltredelsestraktaten, sier fiskeriminister Jan Henry T. Olsen.

I sluttfasen har det vært harde forhandlinger knyttet til forvaltningen nord for 62°, fordelingen av ressursene, adgang til farvann og markedsadgang. De ordninger man har kommet fram til hva gjelder adgang til ressurser innebærer at partenes fiskemuligheter totalt sett vil ligge innenfor de samme rammene som i dag. Avtalen innebærer videre – med unntak for makrell – at EUs fartøyer ikke får økt adgang til våre farvann ut over den adgangen de har i dag.

I tillegg til forskutteringen av den såkalte «cohesion» – eller «utjevningfisken» som ble avklart i forrige forhandlingsrunde, får EU adgang til å ta bifangst ved gjennomføringen av dette fiske. Bifangst vil si utilsiktet fangst av andre arter i forbindelse med fiske etter torsk. Bifangsten vil kunne utgjøre 10% av torskefangsten.

Vi har fått en politisk forpliktelse fra medlemslandene om at relativ stabilitet skal danne grunnlaget for EUs permanente system for fordeling av fiskerettigheter. Vi har dessuten fått tilfredsstillende sikkerhet for at fiske innenfor 12-milsgrensen også i framtiden skal forbeholdes norske fiskere. Dette er viktig fordi vår flåte i hovedsak består av små fartøyer som fisker i denne sonen.

Det norske forvaltningsreglementet nord for 62° skal videreføres i sin helhet i en overgangsperiode fram til 1. juli 1998. Etter denne perioden skal det norske regimet i disse farvannene integreres i Den felles fiskeripolitikken (CFP). Partene har også blitt enige om retningslinjer for den fremtidige forvaltningen som betyr at dagens norske forvaltningsregime videreføres av Unionen.

Det er også enighet om et program for overføring av kunnskap og ekspertise til EU om forvaltningen av disse farvannene. Dette gjøres for å sikre at EU vil føre en lik

effektiv forvaltning av ressursene som den Norge fører i dag. Det er videre enighet om at Norge og EU skal samarbeide om hvordan uønsket fiske på bestandene i Smutt-hullet skal forhindres.

Vi har oppnådd tollfri adgang for all fisk og fiskeprodukter fra tiltredelsesdatoen. I en overgangsperiode på 4 år vil vi være underlagt en overvåkingsordning for 8 arter. Dersom alvorlige markedsforstyrrelser inntreffer kan EU iverksette stabiliserende tiltak.

Mine visjoner om mulighetene for å utvikle fiskerinæringen i Norge bygger på to viktige forutsetninger. Den ene er en positiv utvikling av fiskeressursene og av produksjon i oppdrettsnæringa. Dette er vi allerede godt i gang med å realisere.

Den andre er at vi må bearbeide fisken i Norge for å skape større verdier av hvert råstoffkilo som landes her. Forbedret markedsadgang for alle typer fiskeprodukter er derfor av avgjørende betydning for mulighetene til å utvikle næringa vår. Dette har vi oppnådd gjennom de tiltredelsesvilkår vi har fått på fiskeriområdet, og dette er svært positivt.

Tollfri adgang til et marked på om lag 350 millioner mennesker gir trygge rammevilkår for fiskerinæringen med sikkerhet for våre leveranser av fisk og fiskeprodukter. For de mange kystsamfunn som er avhengig av fiskerinæringen betyr markedsadgangen at vi kan få en betydelig bedret næringsutvikling langs kysten. De store tollreduksjoner vi får på eksport av bearbeidede produkter gir videreforedlingsindustrien langt bedre betingelser enn de vi har under EØS-avtalen.

Full tollfrihet fra tiltredelsesdagen ville med utgangspunkt i en statisk beregning på norsk fiskeeksport til EU i 1993 gi en årlig toll-lettelse på ca. 380 mill. kroner, eller 180 mill. kroner mer enn tollettelsene ved full gjennomføring av EØS-avtalen. I tillegg kommer de økte markedsmulighetene som næringen kan utnytte gjennom en fri adgang til EU-markedet, og det dynamiske element som ligger i at økt videreforedling blir betydelig mer lønnsomt, sier fiskeriministeren.





# Barentsregionen for 200 år siden – *business as usual*

## Del 2

Jens Rathke (1769-1855) ble Norges første professor i zoologi. I 1805 publiserte han boken *Afhandling om de norske fiskerier og beretninger om reiser i årene 1795–1802*. Den gir en interessant øyevitneskildring av norsk og nord-russisk kystkultur rundt forrige århundreskifte.

Victor Øiestad har lest boken. I forrige nummer av FG fortalte Øiestad hvordan Jens Rathke allerede i 1805 reiste tanken om å utruste en havfiskeflåte med base i Finnmark.

«Folk i det nordlige og sydlige Russland er meget forskjellige fra hinannen. De nordlige er høye, ofte lyshårete, meget virksomme og hendige, de høres alminnelig synge og sees endog aldrende å delta i en mengde leker, især på festdager. I hendighet overgår de nesten de nordiske nabofolk, man ser dem utøve de fleste yrker, bygge møller, anlegge dammer, bygge skip og båter, utskjærer på det kunstigste mammutknokler eller de fossile elfenben uten annen anvisning enn en slags naturlig oppmerksomhet. Brennevinet har ennå ikke anrettet så megen skade som i det øvrige Norden selvom dets forbruk tiltar overmåte.»

Rathke oppholdt seg gjennom vinteren 1801 og våren 1802 i Finnmark og Nord-Russland og fikk god tid til å sammenligne levekår og fiskerivirksomheten i de to nasjonene. På mange områder fant han at Russland lå foran Norge. Skipene

deres var ofte havgående, selvom de så nokså primitive ut. «*Russernes båter er sammenbundet med hampesnøre og tettet med mose. De er alminnelig forsynt med rugmel og har en slags bake- rovn hvori de stadig baker seg friskt og godt rugbrød. På hver båt er det en oppsynsmann. Tobakk brukes ikke, men brennevin forårsaker misbruk. Unektelig er russerne mer driftige i fiskeriets tid enn Finnmarkens egne beboere.*»

### Russiske fangstekspedisjoner til polare strøk

Med uro kunne han slå fast at viktige ressurser i nordområdene var overlatt helt til russerne. Årlig rustet de ut en stor flåte på omlag 100 fartøyer for fangst av sjøpattedyr som hval, sel og hvalross ved Svalbard, Jan Mayen, Bjørnøya, Hopen, ja, like til Grønland. Bak denne virksomheten stod russiske selskaper i Arkangelsk som gikk sammen om investeringene og om risikoen, for den var også betydelig. Tilbakekomst var oftest etter én overvintring. Et tilsvarende norsk initiativ fra kjøpmann Buch i Hammerfest hadde derimot strandet på mangel av langsiktig kapital. Generelt var det en nesten total mangel i Finnmark på økonomisk sterke selskaper som kunne være utgangspunkt for denne type virksomhet. I tillegg kom mangel på villig mannskap og det høye kostnadsnivået i Finnmark sammenlignet med Arkangelsk. Skipsforsikring var heller ikke mulig å få tegnet.

Kjøpmennene i Finnmark burde utruste en havgående flåte som bedre kunne utnytte ressursene i Barentshavet. De økte inntektene dette tiltaket ville skape i lokalsamfunnene, burde investeres i ytterligere økt innsats istedenfor til luksusforbruk. Dette kunne en oppnå ved at «*overdådighetsva-*



*renes innførsel innskrenkes*». Det hadde forøvrig vist seg umulig å skaffe godt mannskap til det eneste havgående fartøyet en hadde i Finnmark. Det lå derfor ved kai. Det lovet ikke godt for et større havfiskeprogram.

### Selv silden fikk være i fred

Sildefisket i Varangerfjorden var uvisst, men såpass regelmessig at et område ble kalt Sildekroken. Dit søkte russiske fiskere selv om området var norsk. Tidligere hadde en kjøpmann fra Vardø utnyttet denne ressursen, men fisket hadde blitt innstilt på grunn av avstanden og det uvisse utbyttet. Det eneste sildefisket som ellers ble drevet i området, var det i Kvitsjøen der silden var liten og mager og lite egnet som handelsvare.

### Byttebasert handel

Gjennom tuskhandel med russerne solgte finnmarkingen sine fiskevarer til russerne for en bedre pris enn til de norske oppkjøperne. En viktig årsak til dette var at det russiske kornet var billigere enn det danske og de fikk derfor et større kvanta i bytte. Viktig var det også at de norske handelsmennene *«tilbød almuens varer som neppe burde vært innført»*. Han tenker da særlig på alkohol, tobakk, rosiner og fiken. Russerne hadde langt nyttigere varer å tilby i bytte.

Russiske fiskere fikk bare kjøpt salt fra nokså primitive russiske saltkokerier hvorav 50 lå langs Kolahalvøya. Dette saltet hadde svært dårlig kvalitet og resulterte i lav kvalitet på alle typer saltete fiskeprodukter. Velstående russiske fiskere var derfor meget ivrige etter å kjøpe fransk og spansk salt i Finnmark slik at de kunne tilvirke produkter som ga en bedre pris.

Mens brennevin var en del av den tradisjonelle utrustningen eller utredningen for norske fiskere, fikk ikke russiske fiskere brennevin som del av sin utrustningen fra russiske havner. Gjennom salg av varer i norske havner, kunne de imidlertid skaffe seg brennevin i Finnmark.

### Markedsinnsikt er første bud

Russerne kjente mønsteret i den norske handel svært godt. For å utnytte svakhetene i det, lagde de russiske handelshusene interne utredninger om hvordan denne kunnskapen om norsk handel kunne utnyttes best til egen fordel. Man var særlig bekymret for en videre vekst i det russiske havfisket, da det ville svekke norsk handel med russerne som ville bli mindre avhengige av å kjøpe norsk fisk. Den gode prisen norsk fisk ble solgt for i Arkangelsk av de russiske oppkjøperne burde føre til direkte salg fra norske fartøyer til russisk havn. Dessverre var det mange forhold skapt av russerne som hindret en slik utvikling, og russerne var selvfølgelig fornøyd med den eksisterende

ordningen der de satt med de gode kortene på hånden.

### Barentsregionen – et satsingsområde for Norge

Arkangelsk med sine 13.000 innbyggere, var knutepunktet for handel i Barentsregionen og hadde i 1801 anløp av 160 utenlandske handelsfartøyer med hovedvekt av engelske skip. England hadde en særlig gunstig handelsavtale med Russland. Betydelige tollreduksjoner ble dessuten innvilget dersom skip hadde hovedvekt av russisk mannskap selv om skipet var i utenlandsk eie. Tollreduksjonen var et tiltak fra regjeringen for å bygge opp en stor russisk handelsflåte med kvalifiserte mannskaper. For Norge var særlig salg av russisk korn til Finnmark av vital betydning, en handel som under Rathkes reise var truet av nye russiske bestemmelser om eksportforbud for korn på grunn av den pågående europeiske krigen. Svikt i import fra Danmark under denne krigen burde tilsi økt handel med russerne med utgangspunkt i Bergen og Trondheim. Få år senere skulle Rathkes bange anelser slå til da svikt i både danske og russiske kornleveranser førte til omfattende hungersnød i Norge.

Rathke etterlyste en langt mer pågående holdning hos norske handelsselskaper. Han så store utviklingsmuligheter i handel med Nord-Russland. *«Bergen og Trondheim kunne drive aktiv handel på Arkangelsk dersom noen av de handlende vil gjøre som de engelske og hamburgske selskaper og gjøre seg personlig kjent med handelens gang og satse i samme forhold som de nasjoner som nå har innflytelse»*.

Store prammer fra Sentral-Russland ankom Arkangelsk via elven Dvina og lastet direkte på ventende skip ved å legge seg inntil disse. De russiske handelshusene hadde hver en arbeidsgjeng under en oppsynsmann som *«uopphørlig beskjefteget seg med varetransport og disse påskyndet skipenes lossing og lasting som neppe noensteds skjer hurtigere»*.

Han ankom byen på forsommeren og i forhold til det han hadde sett i Finnmark, kom han til en metropol. *«Arkangelsk har som levested flere bekvemmeligheter enn dets nordlige beliggenhet skulle tilsi og en vennskapelig gjestfri selskapelighet som neppe noensteds er større, men som i hovedsak omfatter de bosatte utlendinger. De innfødte synes ennå være noe tilbake, men med den vekt som legges på oppdragelse, vil dette snart være avhjulpet.»*

### St. Petersburg – et lukket vindu mot vest

Rathke forlot Arkangelsk før høsten satte inn og dro sørover mot Peter den stores stolthet. Han fant til sin forbauselse at *«de russiske veier er i forhold til disse områders liten befolkning, ualmindelig vel vedlikeholdt.»*



St. Petersburg framstod som en overraskende kontrast til Arkangelsk da han fant at «den russiske utenlandshandel (i St. Petersburg) vedblir å være forunderlig passiv på tross av tollrabatt for skip med russisk mannskap. Den russiske handelsånd kan neppe roses», et forhold som han hevder har lange røtter og som han har funnet omtalt i en rapport fra 1529. Dansk fiskeeksport til Russland vil derfor lett kunne videreutvikles i lang tid framover fordi de russiske fiskeprodukter «ennå i lang tid ikke vil nå lik fullkommenhet med de danske».

En mulig parallell til dagens Russland er en observasjon han gjorde blant minoritetsgrupper

der «det unge mannskaps utskrivning til russisk krigstjenste var dem særlig imot og deres frykt herfor var over all beskrivelse.» Rathke hadde ved flere anledninger passproblemer i Russland. Han ble bl.a. mistenkt for å være innkrever av norsk handelsgjeld i Russland. Da han var i Kola gikk det så vidt at han ble anholdt som angiver. En gruppe russere som hadde opplevd norsk gjestfrihet, grep inn og tok hans parti, ellers ville han trolig blitt likvidert.

«Jeg ankom København med inderlig glæde over å se det land igjen hvis lykke man skjønner tilfulle ved sammenligning og fraværelse».

## Lån og løyve

### Merkeregisteret

Det opplyses nedenfor hvem som har fått evervsloyve, fartøyet navn og registreringsnummer, samt hvilke fangstloyve som er tildelt.

#### Brukte fartøy

Reder	Fartøy/reg.nr.	Konsesjonstype
Selskap under stiftelse v/Asgeir Buschmann Båtsfjord	Hjelmsøy F-202-M	Reke/torsketrål
Asløy Sandnes Vadsø	Hjelmsøy F-202-M	Reke-/Torsketrål
Selskap under stiftelse v/Kjell Larsen Havøysund	Hjelmsøy F-202-M	Reke-/Torsketrål
Selskap under stiftelse v/Jodleif Larsen Båtsfjord	Hjelmsøy F-202-M	Reke-/Torsketrål
Selskap under stiftelse v/Arvid Moe Havøysund	Hjelmsøy F-202-M	Reke-/Torsketrål
Selskap under stiftelse MA-VO A/S Syvde	John Longva M-56-A	Reketrål
Selskap under stiftelse A/S Pero Vartdal	Pero M-81-VD	Reketrål
Selskap under stiftelse A/S Alfredson v/Aksel Jørgensen Skjervøy	Alfredson T-149-S	Reke-/Torske-/Lodde-trål
Tor-Egon Johansen Senjahopen	Mefjordværing T-102-BG	Reke-/Lodde-trål
Selskap under stiftelse Kjelsvik A/S v/Magne Ellingsen Kjøllefjord	Kjelsvik F-26-LB	Reke-/Torsketrål
Selskap under stiftelse v/John Andersen Oteren	Manna F-75-M	Reke-/Lodde-/Nordsjøtrål
Gunnar Lockertsen Hansnes	Johnsen sen. N-5-BR	Reke-/Lodde-/Vassildtrål



*Norges Fiskerlag:*

## For dårlig EU-avtale

– Fiskerne kan ikke akseptere de resultatene Norge har oppnådd i forhandlingene, sier Arbeidsutvalget i Norges Fiskerlag i en kommentar til fiskeridelen av den medlemskapsavtalen Norge nå har forhandlet ferdig med EU.

Arbeidsutvalget konstaterer at Norge har vært nødt til å gi etter på alle vesentlige punkter i forhandlingene. Dette betyr en sterk svekkelse av landets nest største netto eksportnæring, en næring som har meget stor betydning for kyst-Norge og for hele samfunnet.

– Næringen selv ønsker å fortsette med sitt meget viktige bidrag til den norske samfunnsøkonomien og fortsatt ha vesentlig betydning for bosettingen i distriktene. Dette er ikke forenlig med den avtalen som nå ligger på bordet, sier Arbeidsutvalget.

Varig norsk råderett over ressursene, inkludert forvaltningsretten, er oppgitt både sør og nord for 62°. De norske tekniske reguleringsbestemmelsene og kontrollordningene er ikke sikret. Norske fiskere har ikke fått varige garantier for at norske fiskebåter som hovedprinsipp skal være eid av norske fiskere. Norge har avstått kvoter og rettigheter for en rekke viktige fiskeslag, ut over det bytteforholdet som gjelder i dag med basis i Havrettsstraktaten. Dette gjelder bl.a. såvel torsk som sild og makrell. De fiskereide salgslagene, basert på Råfiskloven, går en meget usikker framtid i møte, først og fremst på grunn av EUs bestemmelser om transitt. Norge har ikke oppnådd fri markedsadgang for alle fiskeslag fra tiltrædelsesdagen, ettersom EU-kommisjonen kan sette begrensninger på norsk eksport av sensitive fiskeslag som sild, makrell, reker, laks og ørret.

– I det store og hele har Norge bare oppnådd litt ulike overgangsperioder til EUs felles fiskeripolitikk. Det betyr at norske fiskere ikke har fått noen garantier for framtida, bare visse overgangsordninger.

De politiske viljeserklæringene som EU har kommet med, har ingen folkerettslig bindende status.

All erfaring både fra Norge og fra EU viser da også at slike erklæringer har svært kort levetid og dermed begrenset verdi.

Avtaletekstene er forøvrig heller ikke så konkrete som fiskeriminister Jan Henry T. Olsen har hevdet i massemediene etter at forhandlingene var overstått. Hovedinntrykket etter at vi har gått gjennom tekstene, er at resultatet for norsk fiskerinæring er blitt verre enn vi fryktet at det kunne bli, sier Arbeidsutvalget.

Sluttresultatet ligger meget nær det som var EUs utgangsposisjon i forhandlingene. Det vil si at Norge har oppnådd svært lite i fiskerisektoren i forhold til de norske posisjonene. Avtalen innebærer at Norge fullt ut underlegges EUs felles fiskeripolitikk, inkludert en felles ressurspolitikk.

– Denne felles ressurspolitikken har ført til fastsettelse av svært høye ressursuttak av viktige bestander, uten vitenskapelig basis, for å få den interne fordelingen til å gå opp. Oppjusteringen av totalkvoten av norsk arktisk torsk for å kunne tilfredsstillende en del EU-lands kvotekrav i forhandlingene med Norge, viser at EU akter å videreføre dette prinsippet også i norske farvann. Denne oppjusteringen er til alt overmål foretatt uten at Russland, som sammen med Norge forvalter torskbestanden i nord, overhode er konsultert, sier Arbeidsutvalget.

Fiskeridelen av avtalen skal nå behandles grundig i hele organisasjonen i Norges Fiskerlag. Avtaleteksten vil så snart som mulig bli sendt ut til fylkeslagene og gruppeorganisasjonene til grundig gjennomgang. Norges Fiskerlag vil så gå gjennom de uttalelsene som kommer som resultat av denne gjennomgangen, før organisasjonen legger fram sitt endelige standpunkt til avtalen.



# Europas ledende fiskerimesse - Nor-Fishing '94

**Velkommen til Nor-Fishing '94 -  
Europas viktigste internasjonale  
møteplass for leverandører og  
brukere i fiskerinæringen.**

Nor-Fishing samler over 700  
firma fra rundt 30 nasjoner.  
Messen og konferansene  
besøkes av 20.000 fagfolk fra  
hele verden. Alle nyheter og aktuelle  
bransjer blir representert: Fiske- og fangst-  
redskaper, foredling, fiskeleting, elektronikk,  
navigasjon, kommunikasjon, skipsbygging, skips-  
utstyr, kjøle- og fryseutstyr, emballasje og transport, rednings-  
og sikkerhetsutstyr, forskning/utvikling og undervisning.

GSA J BENNETT BEKLAGE

**Den 15. internasjonale fiskerimesse i Trondheim 9.-13. august 1994**

Ja, jeg er interessert i Nor-Fishing '94

Utstiller-  
brosjyre

Besøker-  
informasjon

Konferanse-  
brosjyre

Navn/Stilling \_\_\_\_\_

Firma \_\_\_\_\_

Adresse \_\_\_\_\_

Postnr./Sted \_\_\_\_\_

Land \_\_\_\_\_

Telefon \_\_\_\_\_

Telefax \_\_\_\_\_



## Nor-Fishing '94

Stiftelsen Nor-Fishing, Nidarøhallene, N-7030 Trondheim,  
Telefon: 73 92 93 40 Telefax: 73 51 61 35





# NORTHERN SEAFOOD CONFERENCE '94

**BERGEN, MAY 4.-6. 1994**

Last date for registration April 15th, 1994

#### Conference site:

«Northern Seafood Conference -94» is held at:

The USF Arts Center  
Georgernes Verft 3  
5011 Bergen, Norway  
Telephone 47-55 31 55 70  
Telefax 47-55 23 20 06

#### Date of conference:

May 4th – May 6th, 1994.

#### Organizer:

Directorate of Fisheries in Norway

#### Accommodation:

Hotel rooms at reduced rates must be booked before April 4th, 1994.

#### Conference fee:

Per delegate registered and paid before March 25th – NOK 3.250,-  
Per delegate registered and paid after March 25th – NOK 3.750,-

The fee includes:

- a) Conference
- b) Conference papers
- c) Coffee
- d) Lunches (Wednesday & Friday)
- e) Official reception Wednesday
- f) Social arrangement Thursday

Coupons for lunches & social arrangements will be distributed on registration at the Conference Center Wednesday May 4th between 08.00 am and 09.00 am.

If you arrive later, please contact the Secretariat at the Conference Center.

We regret that no refunds can be made for unused coupons.

**Conference language:** English.

#### Cancellation:

When cancelling before March 18th, 75% of the conference fee will be returned. When cancelling after this date, no refund will be made.

#### How to register:

Mail or fax completed form to:  
Possibility A.S  
Lille Markevei 13, 5005 Bergen, Norway  
Telephone 47-55 23 11 10  
Telefax 47-55 23 17 08

We will confirm your registration in writing as soon as we receive your payment.

#### Mode of payment:

Mode of payment: Cheques/bank payments must be payable to Possibility A.S or remittance via bank transfer to account 6501 05 64144 Christiania Bank, P.O.Box 1162, N-5002 Bergen.

#### Final date of registration:

April 15th, 1994.

#### Limitation:

If the applications outnumber the seats available at the conference, the organizer – The Directorate of Fisheries for Norway – has the whole responsibility to select 300 participants among the applicants.

In this case the Directorate will, as far as possible, ensure that all sectors of the industry are well represented.

*The Organizer reserves the right to alter the program – if necessary.*

Conference Coordinator

**POSSIBILITY A.S**

Lille Markevei 13  
5005 Bergen  
Norway

Telephone 47-55 23 11 10  
Telefax 47-55 23 17 08

*All inquiries regarding the conference should be put to Possibility A.S.*